



**LUNDS**  
UNIVERSITET  
Socialhögskolan

# **Homosexuella föräldrar och barnets bästa**

**En kvalitativ studie av intresseorganisationers  
ståndpunkter angående internationell homosexuell  
adoption.**

Julia Holm och Linnea Fransson

Kandidatuppsats SOPA 63  
VT 2018  
Handledare: Mikael Sandgren

## **Abstract**

Authors: Julia Holm and Linnea Fransson

Title: Homosexual parenting and the best interest of the child. - A qualitative study of organisation's positions regarding international gay adoption.

Supervisor: Mikael Sandgren

Assessor: Anna Rypi

The aim of this study was to examine how organisations present their arguments regarding international homosexual adoption. The material of this study consisted of texts and the analysis have been based on the arguments from referral responses regarding the bill SOU 2001:10 (Children in homosexual families). Four themes were identified that seemed to play a significant role in discussion of the issue. The identified themes were the child's perspective, otherness, acceptance of society and parental ability. The result was based on two different analyzes, where we first identified the arguments and secondly analyzed the arguments in relation to Judith Butler's theory about the heterosexual matrix. One of the results that we found was that the adoption organizations had a negative attitude towards homosexual adoption. Two of their reasons why the organizations were negative was that they claimed there was a non acceptance from the society and that it was not in the best interest of the child to have homosexual parents. Other results that we found important was that the arguments from the adoption organizations was based on the assumption of heteronormativity. Many results revealed that both pro and con arguments showed the same reasons why homosexual adoption should or should not be legal. In conclusion we found that the organisations preserved the traditional gender roles and was not trying to make an effort to change the norms about heterosexual parenting being the preferable.

*Key words:* same-sex parenting; international adoption; homosexuality; best interest of the child; LGBT

# Innehållsförteckning

<b>1. Problemformulering</b> .....	<b>4</b>
1.1 Syfte .....	5
1.2 Frågeställningar .....	6
1.3 Begreppsdefinition .....	6
<b>2. Bakgrund</b> .....	<b>6</b>
2.1 Adoption .....	6
2.2 Lagförslaget SOU 2001:10 .....	7
2.3 Barnets bästa .....	7
<b>3. Kunskapsläge</b> .....	<b>8</b>
3.1 Diskriminering .....	8
3.2 Allmänhetens attityder till föräldraförmåga .....	9
3.3 Attityder till homosexuella adoptioner .....	10
3.4 Barnets bästa .....	11
<b>4. Teori</b> .....	<b>12</b>
4.1 Performativitet .....	12
4.2 Genus .....	13
4.3 Heteronormativitet .....	13
4.4 Den heterosexuella matrisen .....	14
<b>5. Metod</b> .....	<b>15</b>
5.1 Metodologiska överväganden .....	15
5.2 Källkritik .....	16
5.3 Urval, undersökningspopulation .....	17
5.4 Argumentationsanalys .....	19
5.5 Förförståelse .....	20
5.6 Metodens tillförlitlighet .....	20
5.7 Bearbetning och analys .....	22
5.8 Forskningsetiska överväganden .....	23
5.9 Arbetsfördelning .....	25
<b>6. Analys och resultat</b> .....	<b>26</b>
6.1 Barnperspektiv .....	27
6.1.1 Argumentationsanalys av barnperspektiv .....	27
6.1.2 Analys av barnperspektivet med hjälp av teori .....	29
6.2 Annorlundaskap .....	30
6.2.1 Argumentationsanalys av annorlundaskap .....	30
6.2.2 Analys av annorlundaskap med hjälp av teori .....	32
6.3 Samhällets acceptans .....	34
6.3.1 Argumentationsanalys av samhällets acceptans .....	34
6.4 Föräldraförmåga .....	38
6.4.1 Argumentationsanalys av föräldraförmåga .....	38
6.4.2 Analys av föräldraförmåga med hjälp av teori .....	39
<b>7. Diskussion</b> .....	<b>40</b>
<b>8. Källförteckning</b> .....	<b>43</b>
<b>Bilagor</b> .....	<b>46</b>
Bilaga 1 .....	46
Bilaga 2 .....	47

# 1. Problemformulering

Internationella adoptioner är det som förekommer mest, år 2000 genomfördes det 950 internationella adoptioner i Sverige men endast 85 nationella adoptioner enligt statistiska centralbyrån (Statistiska Centralbyrån 2017a). Det var även mest internationella adoptioner år 2016 då det genomfördes 228 internationella adoptioner till par i Sverige men endast 41 nationella adoptioner (Statistiska Centralbyrån 2017b).

År 2003 blev det i Sverige lagligt för registrerade samkönade par att adoptera (Regeringskansliet 2015). FN rekommenderade år 2011 alla medlemsländer att anamma lagar som skyddar HBTQ personers rättigheter (Montero 2014). Detta visar på att det tidigare förekommit diskriminering mot homosexuella personer vad gäller adoption. Enligt diskrimineringslagen (SFS 2008:567) ska diskriminering exempelvis på grund av sexuell läggning, kön och könsöverskridande identitet motarbetas. Kite och Bryant-Lees (2016) presenterar att homosexuella har varit diskriminerade historiskt sett vilket påverkat både homosexuellas psykiska och ekonomiska hälsa. Homosexuella har inte haft samma rättigheter och möjligheter som heterosexuella när det kommer till relationer och arbetslivet. Författarna (ibid.) presenterar även att diskrimineringen mot homosexuella går mot att bli mindre men är inte helt och hållet försvunnen än. Mot bakgrund av diskriminering mot homosexuella är det därför relevant för socialt arbete att studera organisationers argument eftersom de ska arbeta mot diskriminering (DL 2008:567) samt kommer att möta olika typer av människor med b.l.a. annorlunda bakgrund, kön, etnicitet och sexualitet.

En studie av Hall (2010) som är baserad på hur systemet angående adoption för samkönade par ser ut i en delstat i USA, visar på att det finns en kunskapslucka angående hur socialarbetare ska arbeta med det. Professionella har inte tillräckligt med kunskap om homosexuella som föräldrar vilket leder till att färre homosexuella får adoptera (ibid.). Trots att det är lagligt finns ett missnöje hos professionella angående att tillåta samkönade par att adoptera, som till stor del grundas i att det går emot deras religion (ibid.). Ross et.al. (2009) har gjort en undersökning om HBTQ-personers upplevelser av adoptionsprocessen i Kanada sedan det blev lagligt för samkönade par att adoptera år 2000. Resultatet av studien visar att personer som arbetar i adoptionsprocessen och har kunskap om problem och kultur som lesbiska och gay personer kan tänkas uppleva är ett extra stöd i adoptionsprocessen (ibid.). Studien visar på att en okunskap om samkönade par som föräldrar leder till att de behandlas sämre av professionella som arbetar

med adoptionsprocessen, vilket i sig kan leda till en diskriminering där homosexuella får vänta länge på en möjlighet att få adoptera (ibid.). Vid adoptionsprocesser är det för ett barns skull viktigt att den professionella har kunskap och en öppenhet till andra sexualiteter än heterosexuell (Brooks & Goldberg 2001).

Det presenteras i en studie att det kan finnas en negativ attityd från professionella till samkönade par som föräldrar, angående vilken påverkan föräldrarnas kön har på barnets uppväxt (Brooks och Goldberg 2001). Däremot finns det inget stöd för att samkönade par skulle vara sämre föräldrar eller att det har en negativ påverkan på barnet, vilket innebär att det inte finns stöd för att särbehandla samkönade par vid adoptionsprocessen (ibid.). Skillnader i välbefinnande hos barn kommer inte från att föräldrarna lever i en samkönad relation (Montero 2014), utan från tryck från omvärlden och en eventuell omställning mellan familjekonstellationen, där barnet först vuxit upp med två föräldrar av olika kön, där sedan någon av föräldrarna byter partner till en av samma kön (Shilo, Cohen & Gavriel-Fried 2016, Gates 2015). Det negativa synsätt som finns i samhället och professionellas attityder ska inte ligga till grund för hur barnets bästa uppfattas eller att samkönade par särbehandlas av professionella, utan adopterade barn ska placeras i den familj som anses bäst i det enskilda fallet, oavsett sexuell läggning (Brooks & Goldberg 2001).

År 2001 presenterade kommittén för justitiedepartementet ett betänkande om villkoren för barn i homosexuella familjer (SOU 2001:10) som bland annat innebar att homosexuella par skulle ges samma rättigheter angående internationella adoptioner som heterosexuella par. Det övergripande målet med vår studie är att undersöka organisationers argument till lagförslaget angående internationell homosexuell adoption. Detta kommer att relateras till heterosexuella normer samt hur organisationerna använder sig av barnets bästa i argumenten.

## 1.1 Syfte

Syftet med studien är att undersöka vilka argument som olika organisationer framställer angående lagförslaget SOU 2001:10 (Barn i homosexuella familjer) gällande samkönade pars rätt till att ansöka om att adoptera internationellt, samt att undersöka hur argumenten till lagförslaget kan tolkas i ett samhälle där heterosexualitet är normen.

## 1.2 Frågeställningar

- Vilka argument för respektive mot att samkönade par ska få ansöka om att adoptera internationellt framhåller organisationerna?
- Hur kan argumenten för att samkönade par ska få adoptera tolkas i ett samhälle där heterosexualitet är normen?
- Hur kan argumenten mot att samkönade par ska få adoptera tolkas i ett samhälle där heterosexualitet är normen?

## 1.3 Begreppsdefinition

Genomgående i vår studie används begreppet organisation eller organisationer som ett samlingsnamn för de olika remissinstanser som ligger till grund för studien. Under begreppet organisation inkluderas intresseorganisationer, en myndighet (Socialstyrelsen) samt en Ombudsman (HOMO). Ytterligare en anledning till varför vi gör på detta sätt är för att förenkla textens utformning.

# 2. Bakgrund

## 2.1 Adoption

För att få genomgå en adoption måste de blivande föräldrarna/föräldern genomgå flera olika steg innan de blir godkända. Till en början lämnas en ansökan in hos socialnämnden i den kommun där individen är bosatt. Socialarbetare granskar och arbetar kontinuerligt med ansökan. I kommunen ansöker individen om medgivande för adoption vilket medför att en medgivandeutredning påbörjas, innan ett medgivande ges eller nekas, måste en så kallad obligatorisk föräldrautbildning genomföras. Efter detta fattar socialnämnden ett beslut om medgivande ska ges eller inte. Ett medgivande är beroende av olika faktorer i individens liv, som till exempel det sociala nätverket, fysiskt och psykiskt hälsotillstånd, bakgrund, livsåskådning ålder och ekonomi. Ett medgivande är giltigt i två år, men kan återkallas om individen inte längre anses vara lämplig adoptivförälder. (Myndigheten för Familjerätt och Föräldraskapsstöd, 2018a)

Om inte medgivande ges kan en överklagan göras hos förvaltningsrätten. Om ett medgivande fås efter en överklagan kan det bli svårare att få ett barn genom en adoptionsorganisation, då individen inte ses som lika lämplig som de som fått medgivande direkt (Myndigheten för Familjerätt och Föräldraskapsstöd, 2018a).

Om ett medgivande ges är det adoptionsorganisationen som har hand om resten av processen. Där skickas en ansökan in till det land som individen är intresserad av att adoptera från, där landet själv beslutar om individen är lämplig som förälder. Adoptionsorganisationen är de som hjälper till vid denna process och beslutar vilka ansökningar som prioriteras (Myndigheten för Familjerätt och Föräldraskapsstöd, 2018b).

## 2.2 Lagförslaget SOU 2001:10

På uppdrag av regeringen år 1999 bildades en kommitté som fick i uppdrag att utföra en undersökning gällande villkoren för barn i homosexuella familjer. När kommitténs arbete var avslutat fattades därefter ett beslut om lagändring vad gällde att homosexuella ska ges samma möjligheter som heterosexuella vid fråga om internationell- samt styvbarnsadoption, assisterad befruktning och rättsligt förordnade vårdnadshavare (SOU 2001:10). Kommittén har i studien utgått från *barnets bästa* och i undersökningen har de tagit del av tidigare forskning om barn i homosexuella familjer samt forskning om adopterade barn och de har även tagit del av annan kunskap angående adoptivbarns särskilda behov utifrån olika adoptionsorganisationer (ibid.). Vi har i vår studie valt att rikta in oss på vad lagförslaget och inkomna remissvar säger om homosexuellas rättigheter till internationell adoption.

## 2.3 Barnets bästa

I studien använder vi begreppet barnperspektivet när vi analyserar argument från de remissvar som vi har valt ut. I Sveriges lagstiftning framkommer i föräldrabalken 6 kapitel 2a§ (SFS 1949:381) att beslut som rör barns boende, umgänge och vårdnad alltid ska utgå ifrån barnets bästa med hänsyn till barnets mognad och ålder. I barnkonventionens artikel 3 ska barnets bästa vara det centrala vad gäller alla beslut som berör barnet (Unicef 2018).

Artikel 12 i barnkonventionen betonar även att barnets röst ska lyssnas till vid alla frågor som berör barnet i förhållande till barnets mognad och ålder (Unicef 2018). Vad barnets bästa är

kan därmed variera utifrån olika situationer och bero på den enskilde socialarbetarens bedömning (Socialstyrelsen 2012). Vi anser därför att det är svårt att ge en tydlig definition på begreppet barnets bästa på grund av tolkningsutrymmet. Under rubriken barnperspektivet i analysen utgår vi därmed utifrån vad de olika intresseorganisationerna anser och belyser som barnets bästa.

## 3. Kunskapsläge

I detta kapitel kommer vi att presentera tidigare forskning som är relevant för vårt valda ämne. Vi har valt att utgå från teman som berör diskriminering, kritik mot föräldraförmåga, attityder mot homosexuella familjer samt barnets bästa. Dessa teman är valda då vi menar att det är av relevans att undersöka detta då det är vanliga teman som diskuteras i samband med samkönade par som adoptivföräldrar. Det är även av relevans för vår studie då både organisationers och samhällets synsätt angående homosexuell adoption framkommer i samtliga av dessa teman. De artiklar som är valda för att beskriva kunskapsläget är ett urval av artiklar som behandlar problematiken kring homosexuellt föräldraskap. Vi har valt både artiklar som har en positiv inställning samt en negativ för att få en bred grund.

### 3.1 Diskriminering

Trots att adoption för homosexuella par har legaliserats i en del länder följs inte dessa lagar i vissa adoptionsorganisationer. Det förekommer att fördomar mot HBTQ-personer påverkar professionella exempelvis lagstiftare, domare och andra personer i adoptionsprocessen. Montero (2014) skriver om England som ett exempel på ett land där vissa adoptionsorganisationer har prioriterat heterosexuella par i adoptionsprocessen framför homosexuella. En lagstiftning där homosexuella inte är betraktade som tänkbara föräldrar bidrar till uteslutning av en familj med homosexuella föräldrar som en möjlig familjekonstellation, vilket genererar stigmatisering av homosexuella och heterosexism i samhället (Shilo, Cohen och Gavriel-Fried 2016). Den Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter beslöt år 2008 att det ska vara lagligt för homosexuella personer och par att adoptera. Deras argument var att det är barnets bästa som ska stå i centrum samt föräldrarnas förmåga att ge omsorg och kärlek, fördomarna mot sexuell läggning ska inte vara fokus (ibid.). Personliga fördomar och heterosexistiska attityder till homosexuella påverkar professionellas arbete med



homosexuella i en negativ riktning, vilket leder till att homosexuella ofta inte vågar söka hjälp på grund av en rädsla att bli diskriminerad på grund av sin sexuella läggning (Shilo, Cohen och Gavriel-Fried 2016). Även Brooks och Goldberg (2001) presenterar att det kan förekomma diskriminering i form av att socialarbetare särbehandlar homosexuella par. Till exempel kan de placera barn som är svårare att hantera hos homosexuella par, och paren inte vågar tacka nej till detta barn på grund av en rädsla att bli barnlösa (ibid.).

Cocker och Cosis Brown (2010) beskriver att det i England finns kunskap om att homosexuella föräldrar inte påverkar barnets uppväxt negativt samt en lagstiftning som säger att alla ska få adoptera, trots detta påverkas inte bemötandet mot föräldrarna till något positivt, det förekommer fortfarande diskriminering vid mötet. Denna negativa syn kan även ha påverkan för omgivning och bidra till ett upprätthållande av homofobi i samhället, då det historiskt sett funnits diskriminering mot homosexuella i samhället (ibid.). Homofobin upprätthålls eftersom en okunnighet och arrogans mot andra familjekonstellationer än den heterosexuella finns (Gustavson och Schmitt 2011). Däremot presenterar Cocker och Cosis Brown (2010) att det som socialarbetare är viktigt att kunna arbeta på ett inkluderande sätt med alla de möter i sin praktik och se till att den diskriminering som homosexuella blivande föräldrar upplever minskar. Däremot måste socialarbetare fortfarande kunna behålla sitt kritiska synsätt och vara granskande i bedömning och beslutsfattande om vem som får adoptera, dock oberoende av om det är ett homosexuellt par eller heterosexuellt par som ansöker om att bli föräldrar (ibid.).

### 3.2 Allmänhetens attityder till föräldraförmåga

En av de största fördomarna som står i vägen för att homosexuella par som vill adoptera handlar om föräldraförmåga. De som är kritiska anser att homosexuella par inte kan ge samma ”kvalité” på föräldraskapet som heterosexuella par kan. Vi förhåller oss dock frågande till att Montero (2014) inte tydligt framhåller vilka dessa kritiker är som har detta synsätt. Tre stora professionella yrkesorganisationer har dock gjort en undersökning på detta som visar att barns hälsa i homosexuella familjer inte skiljer sig från barn i heterosexuella familjer. Canadian Psychological Association [CPA] var en av de professionella yrkeskategorierna. CPA gjorde en metaanalys av 100 empiriska studier och kom även fram till att barns sociala personlighet och mentala hälsa inte skiljer sig åt om barnet har homosexuella eller heterosexuella föräldrar (Montero 2014). Cocker och Cosis Brown (2010) presenterar även att studier visar på att barn som växer upp med homosexuella föräldrar inte påverkar barnets uppväxt negativt, det beskrivs

att det inte är familjekonstellationen som spelar roll för barnets mående, utan vad som händer i familjen.

I Monteros (2014) undersökning har attityder gentemot homosexuella par som vill adoptera och deras föräldraförmåga undersökts med hjälp av opinionsundersökningar som grundar sig i intervjuer från år 2013 som har gjorts i 16 länder. En fråga som då ställdes var om respondenterna ansåg att homosexuella par hade lika bra förmåga som heterosexuella par att på ett bra sätt uppfostra ett barn. En majoritet på 51% i 12 av de 16 länderna som deltog i undersökningen höll med om att homosexuella par har en lika bra föräldraförmåga som heterosexuella par har att uppfostra ett barn på bästa sätt. Sverige var det land som hade störst resultat då 8 av 10 höll med i frågan. Sydkorea och Japan var de två länder som minst respondenter hade svarat *”strongly agree”* alltså att de totalt höll med i frågan om att homosexuella föräldrar har lika stor förmåga att uppfostra ett barn på ett lika bra sätt som heterosexuella föräldrar har (Montero 2014).

### 3.3 Attityder till homosexuella adoptioner

Vi belyser länders-, samhällens- och professionellas attityder i vår undersökning därför att vi anser att det är av vikt att få en bred uppfattning om hur attityder till homosexuella par som vill adoptera ser ut. Det är av vikt i vår studie då vi kan se hur attityderna förändras och ser ut i olika länder. Remissvaren som vi har undersökt är ifrån lagförslaget 2001 och forskningen som vi visar på nedan är ny.

I samma studie från år 2013 som nämnts tidigare av Montero (2014) fick respondenterna i de 16 länderna också frågan om de ansåg att homosexuella par borde ha samma rättigheter att adoptera barn som heterosexuella par har. Majoriteten i 12 av de 16 länderna som deltog i undersökningen ansåg att homosexuella par ska ges samma rättigheter som heterosexuella par vad gäller adoptionsfrågan. Av befolkningen i Sverige, Kanada, Spanien och Tyskland stöttade 7 av 10 medborgare att homosexuella bör ges samma rättigheter vad gäller adoption som heterosexuella par har (Montero 2014). En studie av Takács, Szalma och Bartus (2016) visar också på att Sverige tillsammans med Island och Nederländerna var en av de 28 länder i deras undersökning som visade på högst acceptans vad gäller homosexuella adoptioner.

I Takács, Szalma och Bartus (2016) studie undersöktes sociala attityder gällande homosexuella adoptioner i Europa. Studien baseras på en longitudinell undersökning av standardiserade frågeformulär från the European Values Study (EVS) 2008 som ger en uppfattning om medborgares övertygelser, åsikter, idéer, värderingar, attityder och preferenser. Respondenterna som deltagit är 18 år och äldre. Resultaten visar att i länder där jämlikhet existerar var det högre acceptans kring homosexuella adoptioner. Det visade sig också vara ganska hög acceptans i liberal och socialdemokratiska välfärdsstater. Personer som inte är speciellt troende visade sig också vara öppna till homosexuella adoptioner. Kvinnor, yngre personer samt personer som inte själva har egna barn är också öppna till att homosexuella ska få adoptera (Takács, Szalma och Bartus 2016).

För att visa på attityder hos professionella socialarbetare och socionomstudenter gällande adoption av homosexuella ska vi belysa Christina A. Spiveys studie. Spivey (2006) undersöker om det finns något samband mellan socionomstudenter (som antingen studerar eller har avslutat sina studier) och professionella socialarbetares på adoptionsorganisationers tro på könsroller och attityder gällande homosexuella par som vill adoptera. Spiveys (ibid.) hypotes är att det finns ett samband mellan traditionella könsroller och attityder gällande homosexuella par som vill adoptera. Resultaten visar att det finns ett stort signifikant samband, både hos studenterna och socialarbetarna. Ett annat resultat som framkom var även att det var en markant skillnad mellan socialarbetarnas och de nuvarande/examinerade socionomstudenternas attityder gällande homosexuella par som adoptivföräldrar. De nuvarande/examinerade socionomstudenternas resultat skiljde sig signifikant åt från de professionellas då studenter visade på en större öppenhet till homosexuell adoption, däremot var båda grupperna generellt sett positiva till homosexuell adoption (Spivey 2006).

### 3.4 Barnets bästa

En studie av Wardle och Robertson (2013) presenterar att barn som blivit adopterade internationellt av samkönade föräldrar kan uppleva ett annorlunda skap i sin uppväxt. Detta då homosexuellt föräldraskap går emot den normaliserade bilden av att ett barn ska växa upp med en mor och en far enligt studien (Wardle och Robertson 2013). Barnet går miste om förebilder av båda könen på grund av homosexuella adoptioner och enligt studien (ibid.) utgår legalisering av homosexuella adoptioner från ett vuxenperspektiv och inte ett barnperspektiv.

Däremot presenterar Miller, Kors och Macfie (2017) i sin studie där de jämför andra studiers resultat angående barns psykiska hälsa, att barn till homosexuella föräldrar har bättre psykisk hälsa än barn till heterosexuella föräldrar. Barnets psykiska hälsa är inte påverkat av könen på barnets föräldrar utan beror på hur föräldrarna själva mår (Patterson 1994). Vidare beskriver författaren (ibid.) att homosexuella föräldrar inte kan bevisas ha en negativ påverkan på barnets utveckling och kan därmed inte ses som olämpliga föräldrar.

Enligt en studie av Cederblad et al. (1999) presenteras att adopterade barn i Sverige har lika hög självkänsla och psykisk hälsa som icke-adopterade barn i samma åldersgrupp. Ett annorlunda och lägre självkänsla kan enligt studien bero på att barnet har bott på barnhem eller fosterhem en längre tid av uppväxten och därmed inte fått någon stabil anknytning. Barnets uppväxt beror på hur omgivningen ser på den adopterade och dess bakgrund, detta då barnet har ett behov av att skapa ett socialt nätverk vilket är viktigt oberoende om barnet är adopterat eller inte (ibid.).

## 4. Teori

Det finns en rad olika genusteorier som hade kunnat vara centrala i vår studie, dock har vi valt att utgå ifrån Judith Butlers teori. Något som är centralt i Butlers genusteori är att det i första hand inte handlar om att studera jämställdhet mellan man och kvinna, utan istället handlar om varför vi använder orden man och kvinna i förhållande till genus och sexualitet. Detta blir intressant då vi fokuserar på att undersöka varför homosexuella föräldrar skulle vara sämre lämpade föräldrar än heterosexuella. De begrepp vi fokuserat på är den heterosexuella matrisen, detta ses som relevant då det behandlar könsnormer som är skapade av samhället vilket gör att vi kan använda denna kunskap i analysen. Vidare har vi även valt att använda begreppen performativitet och heteronormativitet för att kunna beskriva hur tanken om den heterosexuella matrisen fungerar i samhället. Vi har valt att avgränsa oss till fyra av Judith Butlers egna verk för att få en vid beskrivning av teorin, men har valt att utesluta övriga då det inte varit möjligt att ta del av hela hennes livsverk.

### 4.1 Performativitet

Ett centralt begrepp som Judith Butler formulerat är performativitet (2005, s. 9). Begreppet performativitet belyser pågående processer och kan kopplas samman med socialkonstruktivism.

Sådana aktiva processer som sociala praktiker kontinuerligt konstruerar är etnicitet, kön/genus, sexualiteter samt sociala kategorier. Människors karaktärsdrag är exempelvis inte identiska utan förändras med tiden och är därför pågående processer (Butler 2005, s. 14f). Enligt Butler (2005, s. 9) görs personer till kvinna eller man, exempelvis genom språket, det är inte någonting som en person är per automatik. Hur dessa sociala kategorier har kommit till går att undersöka genom att titta på kulturella och historiska processer. Performativitet kan förutom socialkonstruktivism också förknippas med begreppet diskurs som kort kan förklaras med att en uppfattning om någonting har bildats över tid genom uttalade teser, begrepp, utsagor och teorier som anses vara ”normala” (Butler 2005, s. 14f).

Judith Butler menar att genus/könsidentiteter är exempel på ett resultat av performativa handlingar. Genom att människor upprepar och agerar efter de genus/könsnormer som existerar i samhället så upprätthålls också dessa normer (Butler 2005, s. 15f). De människor som går utanför normen blir ett ifrågasättande om att det skulle finnas ett original. Som exempel på hur genus/könsidentiteter skapas och vad som är normen skriver Butler att en person som sitter med korsade ben gör en kvinna/visar normen för hur kvinnor ska sitta och tvärtom en person som sitter med särade ben gör en man/visar normen för hur män ska sitta (ibid.).

## 4.2 Genus

Butler (2007, s. 74f) presenterar att genus kan ses som en sammanvävning av erfarenheter av kön, genus och begär där det krävs att det finns ett motsatssystem mellan man och kvinna som har en stabil heterosexualitet. Genom de att två könen upprätthålls, återskapas könstillhörigheter i samhället, med hjälp av en genomgående heterosexualitet. Det finns en tvingande heterosexualitet som gör att genus blir nödvändigt för att upprätthålla normen om heterosexualitet, där man och kvinna är motsatser. Då vi skiljer på mannen och kvinnan kommer vi även befästa att det finns ett sammanhang mellan kön, genus och begär (ibid.).

## 4.3 Heteronormativitet

Butler (2006, s. 13) diskuterar begreppet heteronormativitet som författaren förklarar som att heterosexualitet anses vara norm i samhället och upprätthålls genom handlingar då detta är vad som ses vara det naturliga. Det är ett antagande där att leva heterosexuellt är det naturliga sättet att leva. Författaren (ibid.) presenterar att begreppet kommer med en tanke om att det är norm

att leva i en heterosexuell relation där båda individerna anpassar sig efter sina könsregler. Vidare presenteras den heterosexuella genusordningen som innebär att en kvinna ska vara kvinnlig och feminin, och en man ska vara manlig och maskulin. Förutsättningen för detta system är att heterosexualiteten hos en person inte är ifrågasatt och därmed produceras, som författaren uttrycker det, "godkända" kroppar (ibid.). Eftersom vi lever i ett heteronormativt samhälle med tydliga könsnormer, kommer även samhället fortsätta kategorisera människor utifrån de könsstereotypiska egenskaper som skapats. (ibid.).

## 4.4 Den heterosexuella matrisen

Inom den heterosexuella matrisen förklaras kön som något en person föds med och att vi sedan växer upp i ett samhälle som formar könen utifrån den norm som finns, vilket skapar genus, där kvinnor och män ska agera utifrån de normer som finns för respektive kön, vilket innefattar att män och kvinnor är menade att åtrå varandra (Butler 2006, s. 93). Inom en uteslutande heterosexuell matris finns inga andra konstellationer än man och kvinna som åtrår varandra, däremot är inte samhället uppbyggt utifrån den heterosexuella matrisen idag, då det finns andra sätt att förstå begär på (ibid.).

Butler (2007, s. 9) skriver om hur det finns givna lagar för hur genus och sexualitet ser ut vilka författaren kallar för den heterosexuella matrisen. Butler (ibid.) menar att den heterosexuella matrisen har sin grund i föreställningar från samhällets rådande diskurs om kön, genus och sexualitet. De språkliga och kroppsliga handlingar vi som människor utför upprätthåller de föreställningar vi har om maskulinitet och femininitet, vilka bidrar till att könsstereotyper skapas och upprätthålls. Dessa handlingar är något som vi människor omedvetet eller medvetet upprätthåller (ibid.). Den diskurs om genus som finns i samhället gör att en man förstås som manlig och en kvinna förstås som kvinnlig, vilket därmed inte lämnar plats åt alternativa synsätt, vilket kommer att upprätthållas genom en heterosexistisk maktstruktur som bibehåller genusdiskursen (Butler 2007, s. 129). Med heterosexism menas en tanke om genus som manligt och kvinnligt vilket medför en exkludering av alternativa förhållningssätt till genus, som leder till diskriminering av homokulturer (Butler 2007, s. 128). Med diskursen om kön och genus kommer även en heterosexuell norm, där avvikande från denna norm inte ses som socialt accepterat, en homosexuell längtan skapar en rädsla om att inte längre tillhöra sitt givna kön och är ett hot mot heterosexualiteten (Butler 1997 s. 135). Genom att acceptera heterosexualitet

som det normala kommer homosexualitet att ses som något onaturligt och därmed inte passar in i den rådande diskursen (Butler 1997, s. 140).

## 5. Metod

### 5.1 Metodologiska överväganden

Denna studie har ett syfte med fokus på att djupgående undersöka organisationernas argument om huruvida samkönade par bör få ansöka om att bli adoptivföräldrar eller inte. En kvalitativ metod har valts som ansats för att ge stort utrymme till att undersöka och förstå de argument som beskrivs i det valda materialet. Vidare menar vi att det är lämpligt att genomföra studien på detta sätt då det har gett oss en möjlighet att analysera och förstå argumenten som presenteras på ett annat sätt än om vi skulle genomfört en kvantitativ studie, där vi skulle fått ett mer övergripande och generaliserbart material. Svensson och Ahrne (2015, s. 18) skriver att det som forskare är viktigt att undersöka vilken typ av metod som är lämpligast för att undersöka de specifika forskningsfrågorna. Utifrån syftet för vår studie har vi därför kommit fram till att kvalitativ ansats är vad som är lämpligast, då det ger oss utrymme att studera djupgående den subjektiva tolkning av fenomenet som organisationer presenterar (Bryman 2008, s. 40f). Författaren (ibid.) beskriver även att om forskare är intresserade av att kunna tolka respondenternas argument, är kvalitativ ansats mest relevant för en studie.

Vidare har vi som grund till studien valt att utgå från färdiga texter för att genomföra analysen. Denna metod är vald då vi menar att vi på detta sätt får en kunskap om människors föreställningar om fenomenet. Boréus (2015, s. 157f) menar att människors åsikter påverkas av texter, vilket skapar och upprätthåller normer om könsstereotyper och sexualitet i samhället. Vi har därför valt att utföra studien med hjälp av texter för att se hur argument från olika organisationer kan förstås och hur organisationernas argument upprätthåller genusnormer i samhället. Däremot har vi valt att inte analysera hur dessa argumenten påverkar genusnormer i samhället utan har valt att avgränsa oss till att endast analysera argumenten i förhållande till den heterosexuella matrisen.

## 5.2 Källkritik

För att genomföra studien har vi valt dokument som källa för analysen. Den typ av dokument som är valda är offentliga dokument vilka är tillgängliga för samtliga i samhället. Genom att dokumenten är skrivna för att vara offentliga och inte påverkade av syftet för denna studie menar vi att de är trovärdiga och representativa för sin kategori. Detta relaterar vi till Brymans (2008, s. 488f) definition av dokument som datakälla, där författaren presenterar olika kriterier som handlar om autenticitet, trovärdighet, representativitet och meningsfullhet. För vår del, då dokumenten är remissvar från organisationer i samhället, är dokumenten autentiska och äkta då de presenterar organisationens gemensamma ståndpunkt. När det kommer till trovärdigheten för dokumenten kan detta diskuteras. Bryman (2008, s. 489ff) beskriver exempel om självbiografier och dagböcker, som kan vara vinklade för att upprätthålla en fasad hos författaren. Likt detta kan vi tänka oss att remissinstanserna som kommit fram med olika remissvar, presenterar åsikter för att skydda sitt rykte. Detta kan kopplas till vad Bryman (2008, s. 494f) skriver om hur officiella dokument är intressanta att studeras utifrån om det finns några skevheter i dokumenten utifrån den information de presenterar, vilket gör att vi behöver studera dokumenten med försiktighet.

Frågan om huruvida materialet är representativt för sin kategori är svårare att svara på, men är inte relevant i vårt fall, detta kopplar vi till vad Bryman (2008, s. 194f) skriver om hur representativiteten inte är en meningsfull fråga, då data i kvalitativ forskning inte är representativt för en kategori när det kommer till att se till statistik. Vad gäller meningsfullheten och därmed hur tydliga och begripliga dokumenten är, kan vi se att samtliga remissvar är väl presenterade, eftersom alla vill göra sin röst hörd på bästa sätt när det kommer till deras åsikter. Något negativt med dokument som underlag för analysen är att vi inte kan få en utvecklad bild av organisationernas åsikter och uppfattningar. Det är inte möjligt att ställa följdfrågor eller be organisationerna att svara på något som en annan organisation har presenterat i sitt remissvar. Vidare kan vi se hur samtliga organisationer har vinklat informationen som kommer fram i lagförslaget till att passa för just deras ståndpunkt. Detta gör att den fakta som presenteras i varje remissvar blir konstlad för att passa deras åsikter och därmed är det svårt att urskilja vad som faktiskt framkommer i exempelvis forskningen som presenteras. Vi har inte gått igenom argument gällande forskning som diskuteras i remissvaren då vi inte anser att det är avgörande i deras argumentation, och är därmed inte av relevans för vår studie. Forskningen var inte ett



ofta förekommande argument i remissvaren, utan belystes endast i enstaka remissvar, vilket gjorde att analysen kring det skulle bli försumbar.

### 5.3 Urval, undersökningspopulation

Till vår studie har vi valt ett målinriktat urval. Ett målinriktat urval är det som används mest i kvalitativa studier (Bryman 2008, s. 350). Ett målinriktat urval innebär att forskaren planerar och väljer ut exempelvis organisationer, individer (eller som i vårt fall remissvar) som har relevans för studiens forskningsfrågor (Bryman 2008, s. 392). Vi har valt ut vissa av de offentliga remissvar till SOU 2001:10 om Barn i homosexuella familjer som vi anser är centrala för vår studie och som kan besvara de forskningsfrågor som vi vill undersöka. De remissvar som vi har valt ut är skrivna av:

- Socialstyrelsen
- Adoptionscentrum
- Barnen Framför Allt
- Barnens Vänner
- FSR (Familjerättssociomernas Riksförening)
- RFSU (Riksförbundet för Sexuell Upplysning)
- RFSL (Riksförbundet för Sexuellt Likaberättigande)
- RFSL-Sociomerna
- HOMO (Ombudsmannen mot Diskriminering på grund av Sexuell Läggning)

Samtliga remissvar är refererade till i Bilaga 1. Vi har valt ut 9 remissvar av totalt 162. Anledningen till att vi inte har valt ut mer än 9 remissvar beror på den begränsade omfattningen av vår studie samt praktiska omständigheter som handlar om dyra kostnader för att beställa remissvaren. Remissvaren som valts ut menar vi är väsentliga för vår studie, eftersom de kan kopplas till socialt arbete samt att vi vill undersöka hur organisationerna framställer sina argument. Att ha kunskap om hur det har sett ut för homosexuella par som vill adoptera och vilka ståndpunkter som olika organisationer har, menar vi är viktigt för organisationerna att ta del av, trots att dessa ståndpunkter kan ha ändrats idag. Det finns också remissvar som kom in efter att lagändringen hade genomförts vilket enligt oss visar på att organisationerna fortfarande kan ställa sig kritiska till homosexuell adoption.

Enligt Bryman (2008, s. 392) är forskaren säker och har tydliga krav på vilka exempelvis organisationer och individer som ska finnas med i studien och vilka som inte ska finnas med. De remissinstanser som ligger till grund för studien är de som har expertis inom homosexualitet och adoption. Adoptionsorganisationerna som skickat in remissvar, vilka är Adoptionscentrum, Barnen Framför Allt och Barnens Vänner, är av relevans för studien då det inte går att genomföra en internationell adoption utan att gå igenom någon av dessa organisationer. Vidare är även socialstyrelsen vald då denne är huvudman för myndighetsutövning inom socialt arbete. Vi har valt att inte ha med remissvar från exempelvis svenska kyrkan, statens medicinsk-etiska råd, Huddinge tingsrätt, rädda barnen och anonym. Svenska kyrkan och rädda barnen anser vi inte är av relevans för vår studie eftersom vi menar att kunskapen om adoptionsfrågor eller frågor om homosexualitet inte är lika omfattande som i de valda intresseorganisationerna. Statens medicinsk-etiska råd och olika tingsrätter anser vi har ett annat professionellt perspektiv än vad det sociala arbetet har, eftersom det handlar om medicinsk och juridisk expertis. Personen/personerna som har skrivit ett anonymt remissvar kan vara en privatperson och eftersom vi endast vill undersöka hur organisationerna framställer sina argument är inte detta av vikt för vår studie. Vi anser även att privatpersoner förmodligen inte har samma kompetens som organisationer inom området homosexuell internationell adoption och är därmed mindre lämpliga för studiens syfte.

Vi har valt att utesluta det i remissvaren som inte handlar om homosexuella par som vill adoptera internationellt. Vi har alltså uteslutit styvbarnsadoption, nationell adoption, familjehemsadoption och lesbisk insemination. Detta har vi gjort därför att studiens syfte är att undersöka internationella adoptioner och vi vill granska de förhållanden när barnet är helt okänt för föräldrarna. En annan anledning till att vi valt att studera internationella adoptioner är för att det framstår som rimligt att vi kan dra slutsatsen att inga nationella adoptioner görs i Sverige utan att en biologisk anknytning till barnet finns, varken till homosexuella par eller till heterosexuella par.

Vid målstyrt urval är det inte möjligt att generalisera resultaten till en population eftersom målstyrt urval är ett icke-sannolikhetsurval, vilket betyder att det finns en större risk att vissa exempel individer eller organisationer kommer med än andra individer och organisationer i urvalet (Bryman 2008, s. 179, 392). Vi vill som nämnts tidigare undersöka hur vissa organisationer framställer sina argument till lagförslaget när vi skriver dokumentanalysen. Vårt mål med studien är inte att kunna generalisera alla organisationers argument om lagförslaget.

Det är inte heller möjligt då vi endast har valt ut vissa remissvar som är kopplade till socialt arbete.

## 5.4 Argumentationsanalys

Som metod har vi valt att göra en argumentationsanalys vid analysen av de remissvar från SOU 2001:10 om Barn i homosexuella familjer som vi valt ut. Vi vill analysera för- respektive motargument som olika organisationer lägger fram till lagförslaget. Enligt Boréus (2015, s. 162f) förekommer argumentationer speciellt i texter som exempelvis motioner, propositioner och offentliga texter. Lagförslaget SOU 2001:10 är en offentlig text som lägger fram olika argument för att legalisera homosexuella adoptioner, insemination för lesbiska kvinnor samt förordnat föräldraskap. Detta lagförslag bygger på den parlamentariska kommittén som har gjort en undersökning vad gäller villkoren för barn i homosexuella familjer.

I en argumentationsanalys undersöks för- och motargument som belyses i en text (Boréus 2015, s. 162). Enligt Boréus och Bergström (2012b, s. 94f) kallas förargument för pro och motargument för contra. Det kan vara en pro et contra modell som används i en argumentationsanalys då texter studeras. I texterna letar forskaren efter olika teser som lyfts fram och som är relevanta, därefter ser forskaren på argument som är för (pro) eller mot (contra) och tittar på argumentens samband till teserna. En tes är ett påstående som kan förklaras i texterna på många olika vis men som syftar till samma sak. Detta påstående är sedan utgångspunkten för att analysera de argument som förts fram, men tesen i sig är inte ett argument (ibid.). Tesen identifieras med hjälp av det material som analyseras, tesen kan vara en normativ tes som är utformad som ett värderande påstående, en preskriptiv tes som är uppmanande eller en faktuell tes som är ickevärderande (Boréus & Bergström 2012b, s. 95).

I en argumentationsanalys utformas som nämnts ovan, först en tes och därefter pro och contra argument. Boréus och Bergström (2012b, s. 99f) beskriver Naess sätt att benämna argumenten. Ett pro argument i första ordningen angivs som P1, P2, P3 och så vidare, medan ett contra argument av första ordningen anges som C1, C2, C3 och så vidare. Med ett argument i första ordningen menas de argument som ställer sig direkt i relevans till tesen. Vidare finns det även argument av andra ordningen som inte relateras direkt till tesen, utan syftar till ett argument av första ordningen. Dessa argument är inte direkt menade att undergräva eller stödja tesen utan att försvaga eller stödja något annat argument (Boréus & Bergström 2012b, s. 100). Argument

av andra ordningen anges på likvärdigt sätt som argument av första ordningen, de syftar till ett argument av första ordningen för att sedan ange om det är ett pro eller contra argument, exempelvis C1P1, P1C1, P1P1 och så vidare (ibid.). Vi har valt att inte använda oss av alla dessa benämningar i vår argumentationsanalys då vi anser att det försvårar för läsaren att hänga med i texten. Det är även många argument som menar samma sak men beskriver det med andra ord och därför har vi valt ut ett argument som vi anser representerar många argument och sedan skrivit en beskrivande text under det argumentet. Vi har även valt att endast ha med argument som vi anser är starka.

## 5.5 Förförståelse

Enligt vår förståelse har homosexualitet diskuterats mer och mer de senaste åren. Redan innan vi började skriva denna studie har vi båda översiktlig kunskap om hur adoptionssystemet fungerar. Detta då en av oss studenter har genom personliga kontakter fått insyn i hur samhället ser på homosexuella samt hur homosexuella själva menar att de blir bemötta av olika organisationer. Denna information har delats mellan oss två studenter för att vi båda ska vara på samma plan vid utförandet av studien. Vi utgår även båda från en värdegrund där vi anser att alla ska ha lika rättigheter oavsett sexuell läggning, vi anser även att homosexuellt föräldraskap ska likställas med heterosexuellt då vi inte menar att det är problematiskt på något sätt. Detta har gjort att det krävs en medvetenhet hos oss vid granskandet av materialet och analysen då vi inte vill att våra åsikter och tidigare kunskap ska påverka utfallet av studien. Vi båda har en öppenhet till ämnet vilket vi tycker är mycket viktigt. Vi försöker vara medvetna vid analysen och bearbetningen av materialet, vi är medvetna om de negativa åsikter som kan finnas när det gäller samkönade pars rätt till adoption men försöker att inte påverkas av detta i vår studie. Hur vi undviker detta framkommer i 5.6 Metodens tillförlitlighet. Vår öppna inställning till ämnet gör att vi har en transparens vid analysen som vi inte skulle fått om vi var negativt inställda till ämnet.

## 5.6 Metodens tillförlitlighet

I en kvalitativ studie är det vanligt att använda sig av begreppen tillförlitlighet och äkthet för att mäta studiens tillförlitlighet (Bryman 2008, s. 353), vilket är begreppen som vi har använt oss av. Bryman (2008, s. 254) presenterar att Guba och Lincoln förklarar att dessa begrepp används då det i en kvalitativ studie inte går att försäkra en absolut sanning om den sociala

verkligheten som undersöks i studien. Istället finns det troligtvis fler än en beskrivning av verkligheten som studeras (ibid.).

Tillförlitligheten för en studie är beroende av fyra delkriterier vilka är dess trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet samt en möjlighet att styrka och konfirmera (Bryman 2008, s. 354ff). För att mäta en studies trovärdighet granskas huruvida resultatet förmedlas till de som bidragit med information till datainsamlingen. För vår skull innebär detta att vi skulle behöva ta kontakt med samtliga organisationer och socialarbetare som skickat in remissvar till SOU 2001:10 (Barn i homosexuella familjer). Hur vi istället väljer att påverka trovärdigheten för materialet är att se hur andra remissvar har tolkat materialet. Det finns till viss del en presentation av motargument till andra remissvar vilket gör att vi på detta sätt kan få en uppfattning om vår tolkning av materialet är förenlig med hur andra tolkar det. Vidare har vi inte endast utgått från vår egen tolkning av materialet och argumenten, utan med hjälp av Judith Butlers heterosexuella matris har en analys genomförts. Något som hade varit intressant för studien hade varit att intervjua organisationerna om deras uppfattningar och hur de argumenterar för eller mot betänkandet SOU 2001:10. Däremot har vi valt att genomföra studien utifrån texter då betänkandet är skrivet 2001 och vi menar att samhället har utvecklats sedan dess, vilket skulle göra att vi inte hade fått samma typ av svar. När det kommer till studiens överförbarhet är det i kvalitativa studier svårt att replikera samma studie, då en eventuell replikering av studien inte kommer att genomföras med samma förutsättningar. Bryman (2008, s. 355) presenterar brister i överförbarheten där de data vi använt kommer att studeras i en annan miljö vid en eventuell replikering. Däremot har vi tydliga beskrivningar av genomförandet av studien, vilket gör att det går att bedöma hur väl det går att applicera resultaten i en annan miljö (ibid.).

Pålitligheten för en studie påverkas av den transparens som studien har (ibid.). Då vi har mycket noggranna beskrivningar av vårt material och tillvägagångssätt ses studien som pålitlig. Vidare handlar möjligheten att styrka och konfirmera studien om att forskaren inte medvetet låter sina personliga värderingar påverka studiens utfall (Bryman 2008, s. 355f). Vi är medvetna om att vi har en omfattande förståelse för just adoption, vilket vi tidigare presenterat, och har även åsikter om ämnet som studeras, men vi har försökt att inte låta detta styra hur vi tolkar materialet. För att undvika att våra personliga åsikter har påverkat studien har vi ibland diskuterat och skrivit ner argument som presenterats i materialet som vi själva inte håller med om. Vår personliga tolkning har på detta sätt inte färgat den färdiga texten utan endast varit något vi själva tagit del av. Vi har analyserat materialet öppet för att försöka att inte låta våra

personliga åsikter påverka resultatet av analysen. Däremot kan det finnas en risk för att vi främst har fokuserat mer på vissa begrepp från teorin vid analysen än andra. Det kan medföra en något mer djupgående analys av de omedvetet valda begreppen och därmed en mer översiktlig analys gällande de andra. Den förförståelse vi har kan ses som negativ då det alltid finns risk att det påverkar studien till att inte vara objektiv. Vi har istället valt att se vår förförståelse som något positivt, då det gör att vi får en mer djupgående analys och har möjlighet att se teman i dokumenten som inte hade uppmärksammats utan en förförståelse.

För att påvisa metodens äkthet ska vissa specifika bedömningsgrunder användas, vilka är *rättvis bild*, *ontologisk autenticitet*, *pedagogisk autenticitet*, *katalytisk autenticitet* och *taktisk autenticitet* (Bryman 2008, s. 356f). Vår data har analyserats med dessa kriterier i åtanke då vi vill garantera ett rättvist resultat, dock är vår bedömning att de kriterier som är viktigast för oss att se till är rättvis bild och ontologisk autenticitet. Denna bedömning har vi gjort då vi vill försöka vara neutrala och accepterande i vår studie. Vi vill även skapa en förståelse för samtliga ståndpunkter utan att lägga in personliga eller samhällets värderingar vid analysen. Övriga kriterier handlar om huruvida respondenterna tar åt sig studien, vilket inte är av relevans för vår studie då dokumenten är offentliga och vi inte har någon möjlighet att följa upp med organisationerna efter studien är genomförd. Vad vi gjort för att garantera äktheten i studien är att ta in respondenternas, i vårt fall de utvalda remissvar, åsikter och uppfattningar utan att lägga värderingar i vad som presenteras. Vidare menar vi att utifrån vår studie kommer homosexuella par att få en klarare bild av hur deras eventuella kommande rättighet att ansöka om att bli adoptivföräldrar uppfattades av olika organisationer i samhället. Genom studien finns även en förhoppning om att organisationer kan uppmärksamma hur deras remissvar uppfattas och att en jämförelse med andra grupper i samhället kan påverka hur de uppfattar vad som studeras.

## 5.7 Bearbetning och analys

Vid bearbetning av materialet har vi först läst remissvaren till lagförslaget och sorterat svaren efter de som var för och de som var mot lagförslaget. De argument i de texter som var positiva till lagförslaget valde vi att stryka under med rosa färgpenna och de argument som var negativa till lagförslaget valde vi att stryka under med gul färgpenna. Därefter valde vi ut de väsentligaste och starkaste för- samt motargumenten som vi ansåg fanns, vilket enligt Boréus (2015, s. 163) är av vikt när forskaren har många texter som ska vara med i argumentationsanalysen. Sedan har vi valt ut teman som vi menar på är mest relevanta i det insamlade materialet. Vi har på så

vis tagit ett beslut om vad som vi menar väger mest i diskussionen om homosexuellt föräldraskap. Det finns även ett tema vi valt att utesluta i analysen då vi har tolkat det som att det inte är lika övertygande i diskussionen. Det tema som vi har uteslutit är en diskussion om *forskning* som antingen visar på att olika forskningsresultat inte går att förena med varandra och att det är gammal forskning som det inte går att dra några slutsatser på, eller visar på att det är relevant forskning som det går att dra slutsatser på i koppling till lagförslaget. Vi anser att denna argumentation om forskning inte är av lika stor vikt för vår studie, vilket vi presenterat tidigare i 5.2 Källkritik. De teman som vi har valt ut är *barnperspektivet*, *annorlundaskap*, *samhällets acceptans och föräldraförmåga* (se Bilaga 2). Vi har även valt att slå samman vissa teman eftersom vi menar på att de faller in under samma kategori och därför kan analyseras tillsammans. Under temat *barnperspektivet* har vi även valt att inkludera vuxenperspektivet, under temat *samhällets acceptans* har vi inkluderat temat manlig och kvinnlig förebild och under temat *föräldraförmåga* har vi valt att inkludera temat köns- och genusnormer. Vid analysen återger vi de argument som beskrivs samt diskuterar dessa. Vi har ingen avsikt att upprätthålla könsnormer eller göra kön, utan beskriver endast den verklighet som intresseorganisationerna presenterar i argumenten.

För att kunna presentera argument inom dessa teman har som tidigare beskrivits en pro et contra analys använts, där vi radat upp citat (för- samt motargument) från remissvaren under vardera tema. Vi har därefter kommit fram till en tes för varje tema. Vidare har vi fört en diskussion angående hur argumenten är relevanta till det specifika temats tes. Efter att vi har tagit fram argumenten och gjort en argumentationsanalys har vi gemensamt diskuterat hur de argument vi valt ut kan uppfattas med hjälp av Judith Butlers genusteori. Vi har då genomfört en analys som grundas i att vi har tolkat argumenten i förhållande till den valda teorin, för att förstå intresseorganisationernas ståndpunkter i diskussionen om homosexuellt föräldraskap. En analys av argumenten med hjälp av den heterosexuella matrisen har medfört att vi kunnat dra slutsatser om hur remissinstanserna beskriver homosexuell adoption samt könsroller i förhållande till samhällets uppbyggnad av normer.

## 5.8 Forskningsetiska överväganden

Vid en studie är det viktigt att tänka på hur de forskningsetiska principerna används, detta då människors åsikter och uppfattningar används i syfte att analysera och diskuteras. Till en början har vi reflekterat över huruvida vår studie kan innebära skada eller men för berörda (Bryman

2008, s. 132), vilket vi menar att studien inte gör. Vi har därmed tagit ställning till de forskningsetiska principerna som används inom svensk forskning. Utifrån Vetenskapsrådets (u.å.) beskrivning av de forskningsetiska principerna finns det fyra krav som är centrala, vilka är *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialkravet* och *nyttjandekravet*.

För vår del kommer inte *informationskravet* och *samtyckeskravet* att användas, då detta har ett fokus vid att informera respondenterna om deras medverkan i studien. Vi kommer inte informera de som skrivit de berörda remissvaren om vår studies syfte och inte heller hämta samtycke från dem, som enligt Bryman (2008, s. 131f) är centralt utifrån informationskravet. Anledningen till att vi inte gör det är därför att remissvaren är öppna handlingar och därmed tillgängliga för vem som helst att ansöka om att få ta del av. Enligt Vetenskapsrådet (u.å.) behöver i vissa fall inte information ges till respondenterna om materialet kommer från ett redan existerande myndighetsregister. I vårt fall har vi övervägt huruvida vi behöver informera organisationer om vår studie och kommit fram till att detta inte är nödvändigt då vi menar att utfallet av studien inte kommer att medföra men för berörda (Vetenskapsrådet u.å.). Vad gäller samtyckeskravet har berörda inte en aktiv insats i vår studie och den använda informationen är hämtad från som nämnts ovan existerande myndighetsregister. Detta gör att vi inte behöver inhämta samtycke från berörda (ibid.).

De principer som är mer centrala för vår studie är konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Vi har vad gäller *konfidentialitetskravet* valt att avidentifiera de berörda personer som utvecklat remissvaren (Vetenskapsrådet u.å.). Anledningen till att vi har valt att avidentifiera de berörda personerna som skrivit remissvaren är för att det inte är av relevans för vår studie att benämna dem med namn. Det är dock möjligt att ta reda på personers namn eftersom att de studerade dokumenten är offentliga. Vi har valt att behålla organisationernas namn vid analysen för att bevara förståelsen för vilken typ av bakgrund och organisation som remissvaren kommer från. För att ta hänsyn till konfidentialitetskravet kommer vi inte att berätta namnet på berörda personer vid examinationsseminarium och för utomstående vid diskussioner om informationen i materialet. Trots att vi inte avidentifierat handlingarna helt och hållet menar vi att vi uppfyllt konfidentialitetskravet, dels då materialet är allmän handling, men även på grund av att inga enskilda personer nämns.

Den andra forskningsetiska princip som ligger centralt för studien är *nyttjandekravet*. Det innebär att allt material från remissvaren om organisationer och personer endast kommer att



användas till vår forskning (Vetenskapsrådet u.å.). Vi kommer själva inte att sprida remissvaren, men då materialet räknas som allmän handling, är det enkelt för privatpersoner att få tag på samtlig information. Vi har vid analysen av materialet även varit tydliga med att det är vår tolkning av organisationernas åsikter som presenteras och inte något som är allmänt rätt. Vi har även valt att vara tydliga med att materialet vi studerar är från 2001, vilket troligtvis gör att många av de åsikter och uppfattningar som presenterats då kanske inte kommer att se likadana ut idag.

Genomgående i vår analys vill vi försöka upprätthålla ett objektiva språk, detta för att motverka att upprätthålla normer om kön och genus. Vi är medvetna om att det kan vara svårt då analysens syfte är att undersöka remissvar från olika organisationer som gör skillnad på kön och sexualitet när de skriver sina åsikter gällande lagförslaget om homosexuella ska få adoptera. Vidare har det även varit problematiskt att undvika att förhålla oss till genusnormer då vi i analysen syftar till att studera de argument som presenteras i remissvaren utifrån en analys med hjälp av Butlers genusteori. Genom denna analys är vi tvungna att diskutera begrepp som är kopplade till samhällets normer för att få en djupgående analys. Det är utifrån vår analys inte möjligt att undvika att upprätthålla normer om kön och genus helt, men vi ställer oss kritiska till att skapa dessa normer och försöker att undvika det. Enligt Boréus och Bergström (2012a, s. 285) har det ordval som väljs av författaren mening för textens betydelse. Hur författaren väljer att citera och skriva om något visar på författarens perspektiv och tolkning. Alltså vad vi väljer ut från remissvaren samt vilka ordval och hur vi väljer att skriva om detta påverkar hur läsaren uppfattar texten (ibid.).

## 5.9 Arbetsfördelning

Vi har arbetat gemensamt med studien och använt oss av samma verktyg för att bearbeta vårt material och skriva vår text. Vid bearbetningen av materialet började vi att läsa ett remissvar gemensamt för att sedan läsa resterande var för sig. Detta för att se om vi uppmärksammar samma saker i texterna. Vi valde att bearbeta texterna var och en för sig för att inte bli påverkade av varandra. Därefter har vi skrivit ner och jämfört materialet för att få en rättvis bild.

När det kommer till skrivandet av studien har vi fokuserat på olika stycken som vi delat med varandra för att ge varandra synpunkter på förändringar och förbättringar. När det kommer till abstract, problemformulering, syftet och frågeställningarna är gemensamt framtagna. I

bakgrundsavsnittet har vi fokuserat på olika stycken men korrigerat gemensamt. Vid kunskapsläge har vi varvat i hela texten, vi har båda varit delaktiga vid utformningen av samtliga stycken. I teoridelen har Linnea skrivit om genus, den heterosexuella matrisen och heteronormativitet medan Julia har fokuserat främst på stycket om performativitet. I metoden har vi gemensamt skrivit stycket om metodologiska överväganden. Julia har skrivit övervägande del om urval, argumentationsanalys och bearbetning och analys. Linnea har skrivit övervägande del av källkritik, forskningsetiska överväganden, metodens tillförlitlighet och arbetsfördelning. Stycket om förförståelse har vi gemensamt skrivit.

I argumentationsanalysen har vi gemensamt tagit fram argument som vi ansett vara starka för respektive tema och därefter diskuterat fram en tes som är relevant för varje tema. Julia har fokuserat på delarna om barnperspektivet och föräldraförmåga och Linnea har fokuserat på delarna om annorlundaskap och samhällets acceptans. Därefter har vi i analysen med hjälp av Judith Butlers teori tagit hjälp av varandra på alla delar för att båda ska vara delaktiga och samtycka till vad som presenteras. När det kommer till diskussionen har vi gemensamt arbetat med denna för att få fram våra tankar om arbetet på bästa sätt. Vi har båda därför bidragit lika mycket till studien och båda kan stå för hela texten då vi varit delaktiga i samtliga delar.

## 6. Analys och resultat

Analysen för denna studie kommer att vara en kombination av presentation av resultat, vilket görs i form av en förenklad argumentationsanalys, samt en analys av resultaten med hjälp av begrepp från Judith Butlers teori om den heterosexuella matrisen.

Till grund för argumentationsanalysen har vi presenterat fyra olika teser som är skapade utifrån de argument vi tagit fram för respektive tema. Som en förenklad version av argumentationsanalysen har vi valt att endast ha med argument som stödjer eller säger mot tesen. De utvalda argumenten anser vi tydligt representerar många liknande argument ur remissvaren eller som endast är betydande. Alla argument med en beteckning som börjar på [P] är pro-argument vilket betyder att de är positiva och därmed stödjer tesen. Argument som har en beteckning som börjar på [C] är däremot contra-argument vilket innebär att de är negativa och säger mot tesen. Under varje argument har vi skrivit en förklarande text till varför argumentet är positivt eller negativt till tesen och även förklarat varför vi anser att det är ett övergripande argument som tas upp i många av remissvaren. När argumenten sedan belysts

under varje tema går vi som nämnts ovan in på en djupgående analys av hur argumenten kan tolkas med hjälp av Judith Butlers teori.

## 6.1 Barnperspektiv

Utifrån remissvaren har vi lagt märke till att barnperspektivet har varit en viktig faktor till varför lagförslaget borde eller inte borde träda i kraft. Med barnperspektivet menar vi allt i remissvaren som har diskuterats med barnet som utgångspunkt, vad som anses vara till barnets bästa.

### 6.1.1 Argumentationsanalys av barnperspektiv

Tes: Adoption av homosexuella par går inte mot principen om barnets bästa.

P1: Sådana forskningsresultat som antytt att barn i homosexuella familjer mår och utvecklas bättre än i jämförelsepopulationer har samtidigt ignorerats. (HOMO).

Detta argument stödjer tesen eftersom det menar att barn i homosexuella familjer till och med enligt viss forskning har ett bättre välmående än barn i heterosexuella familjer. I några andra remissvar som är positivt inställda till lagförslaget belyses också barns utveckling. De menar exempelvis att den sociala samt psykiska utvecklingsförmågan hos barn i homosexuella familjer inte skiljer sig från barn i heterosexuella familjer. Vissa homosexuella familjer kanske har bättre kunskap om ett barn med en viss sjukdom än vad en annan heterosexuell familj har. Ytterligare ett argument som stödjer tesen och som vi anser är starkt lyder följande:

P2: Om homosexuella par nekas rätten att bli prövade som adoptionsföräldrar ser vi skrämmande scenarion där barn skulle komma att fara mycket illa. (RFSL-socionomerna).

RFSL-socionomerna tar i remissvaret upp exempel på uttalanden från intervjuer som gjorts med barn vilka lyder:

Om mamma och pappa dör kommer jag och Hanna till dig moster Karin och Fia! (Lisa 4 år och syster Hanna 2 år).

Om mamma och pappa är dumma, så flyttar jag till Pelle och Erik i Stockholm! (Kalle 6 år). (RFSL-socionomerna).

Dessa citat visar tydligt på att det skulle vara en fördel för dessa barnen är att hamna i en homosexuell familj om det exempelvis skulle hända något tragiskt med barnens heterosexuella föräldrar, då de uttrycker en vilja om att hamna där. De menar alltså att det skulle gå mot principen om barnets bästa om homosexuella föräldrar inte skulle få adoptera på lika villkor som heterosexuella föräldrar. Ett annat remissvar skriver också ett exempel men som är påhittat vilket också visar på att homosexuellt föräldraskap likt heterosexuellt föräldraskap kan vara förenligt med barnets bästa. Det påhittade exemplet handlar om homosexuella föräldrar som arbetat utomlands och där fått en stark anknytning till ett föräldralöst barn men som på grund av lagen inte får adoptera, vilket visar att det går mot principen om barnets bästa.

C1: Nuvarande forskning kan inte visa att det skulle vara till fördel för ett barn att placeras i adoption hos homosexuella par, varken nationellt eller internationellt.  
(Adoptionscentrum)

Argument C1 motsäger tesen genom att påpeka att det för tillfället inte finns någon forskning som kan visa på att det skulle vara bra för ett barn att växa upp i en homosexuell familj. Majoriteten av remissvaren som anser att homosexuellt föräldraskap inte är förenligt med barnets bästa framhåller tidigare forskning som en faktor till varför man är icke-stödjande. De menar på att det inte finns tillräckligt med forskning om barn i homosexuella familjer och att kommitténs slutsatser inte har en fullständig vetenskaplig grund.

C2: Mänskligt att döma dröjer det ytterligare ett antal år innan denna form av familjebildning av flertalet inte längre betraktas med misstro. Innan vi nått så långt riskerar ett adoptivbarn i dessa familjer att utsättas för omgivningens reaktioner på olika sätt.  
(Barnen Framför Allt - Adoptioner)

Ovanstående argument är ett motargument till tesen då det framhåller att homosexuella familjer inte är helt accepterat i samhället och på grund av det menar de på att barnet kan riskera att få reaktioner från människor runt omkring. Dessa negativa reaktioner går därför mot principen om barnets bästa. Det är även ett annat remissvar som belyser omgivningens reaktioner genom att beskriva hur barn i homosexuella familjer kan bli bemötta med skepsis.

C3: Resultatet av kommitténs arbete är ett förslag ur ett vuxenperspektiv där hänsyn tagits mer till de vuxnas behov än till vad som är bäst för barnet. (FSR)

Detta argument säger mot tesen och menar likt många andra remissvar att kommitténs undersökning har utgått från ett vuxenperspektiv och inte utifrån vad som är förenligt med barnets bästa.

### 6.1.2 Analys av barnperspektivet med hjälp av teori

Tes: Adoption av homosexuella par går inte mot principen om barnets bästa.

Argument P1 (se s. 27) går mot den heterosexuella matrisen och visar på att välmående hos barn med homosexuella föräldrar kan vara bättre än barn med heterosexuella föräldrar. Detta argumentet ifrågasätter alltså de heteronormativa könsrollerna. Utifrån begreppet performativitet menar vi att ett sådant argument öppnar upp för ett accepterande av homosexualitet som skapar nya tankesätt och processer som andra människor kan bygga vidare på. Dessa processer bidrar till en ständig utveckling som enligt Butler (2005, s. 14f) leder till en mer inkluderande syn på homosexualitet.

Utifrån Butlers teori (2006) om den heterosexuella matrisen så anser vi att argument P2 (se s. 27) går emot den heterosexuella matrisen eftersom det heteronormativa tankesättet att exempelvis föräldrar ska ha olika kön utmanas. Det utmanas genom citaten som visar på att barnen känner trygghet hos ett homosexuellt par alltså moster Karin och Fia eller Pelle och Erik. Argument P2 visar även på en diskriminering av homosexuella föräldrar genom att det inte är barnen som anser att det är något fel utan det verkar vara något annat som gör att homosexuella inte borde få adoptera. Barnens uttalanden går också att koppla till performativitet, där exempelvis könsnormer samt olika sexuella läggningar är något som konstrueras genom pågående processer över tid. Citaten av barnens uttalanden visar enligt oss därmed på att de inte har influerats av könsnormerna och de heterosexuella lagarna. Det visar också på att de har ett brett spektrum kring tankesätten om genus och kön.

Argument P2 (se s. 27) går också mot den heterosexuella matrisen och heterosexismen genom att påpeka barnens utsatthet om homosexuella föräldrar inte tillåts adoptera. Utifrån Butler (2007 s. 128f) ser vi att homosexuella skulle diskrimineras om inte de tillåts adoptera. Barnen i citaten går emot en heterosexism då de visar på en öppenhet till homosexualitet vilket tyder på ett inkluderande synsätt på könsroller och homosexualitet.

Utifrån Butler (2006) menar vi att argument C1 (se s. 28) visar tydligt att det inte skulle vara något bra för ett barn att ha homosexuella föräldrar vilket i sin tur är ett upprätthållande av det

heteronormativa i samhället. Detta menar vi i sin tur också tyder på att det är en norm i samhället att föräldrar ska bestå av en mamma och en pappa, alltså en kvinna och en man som är menade att åtra varandra (Butler 2006, s. 93). Människor kommer enligt Butler (2007) att fortsätta återskapa de heteronormativa könsstereotyperna på grund av det heteronormativa samhället som Butler menar att vi lever i. De människor som däremot inte agerar efter könsnormerna blir ifrågasatta. Argument P1 (se s. 27) menar vi är ett tydligt exempel på ett ifrågasättande om det heteronormativa eftersom de framhåller vikten av vilken fördel ett homosexuellt föräldraskap skulle ha på ett barn. Argument C3 (se s. 28) anser vi också underförstått har en antydning om att det inte är bäst för ett barn att ha homosexuella föräldrar vilket alltså också är ett upprätthållande av det heteronormativa i samhället.

Vi menar att argument C2 (se s. 28) som säger emot tesen håller fast vid den heterosexuella matrisen. Uttrycket i argumentet ”utsätts för omgivningens reaktioner” tolkar vi som att argumentet menar på att omgivningens reaktioner till homosexuella par är negativa. Detta påstående menar vi tyder på att homosexuella familjer inte är något som är accepterat i samhället och därför att heterosexuella familjer är det som accepteras och är det normala. Att mena att heterosexualitet är det normala upprätthåller det heteronormativa i samhället (Butler 2006). Vi anser att ett sådant påstående förstärker samhällets negativa attityder som C2 argumentet därmed upprätthåller genom att visa på samhällets heteronormativa åsikter.

## 6.2. Annorlundaskap

Ytterligare ett tema i remissyttranden var huruvida ett annorlundaskap som kommer genom att vara adopterad påverkar barnets uppväxt och utveckling. Annorlundaskap beskrivs som något som många människor känner vid en adoption och i en homosexuell familjebildning.

### 6.2.1 Argumentationsanalys av annorlundaskap

Tes: Annorlundaskap i homosexuella familjer är inte negativt för barnet.

C1: Adoptionscentrum vill påpeka att annorlundaskapet vid en adoption är där per definition, då ska man inte bygga in ett annorlundaskap till i familjens utgångsförutsättningar. (Adoptionscentrum)

Denna typ av argument är vanligt i olika former hos de remissinstanser som är negativa till lagförslaget. Vi har tagit ut detta som ett övergripande exempel på hur argumentationen angående annorlundaskap hos adopterade barn i samkönade familjer ser ut. Argumentet beskriver hur ett annorlundaskap alltid finns hos en adopterad individ och detta gör att inte barnet borde utsättas för ännu ett annorlundaskap som kommer med att ha homosexuella föräldrar. Detta säger mot tesen då det visar på hur viktigt det är att se detta annorlundaskap som adoptivbarn bär på som negativt. Vidare finns det även motargument till att annorlundaskap skulle medföra något negativt, nedan visas ett exempel:

P1: Att det skulle gå att ”addera” ett annorlundaskap på det vis som beskrivits här finns det enligt ombudsmannens mening inte några belägg för. (HOMO)

Detta argument menar istället på att det inte går att tänka att det givet adderas ett annorlundaskap för barnen och kritiserar därmed det första argumentet vi tagit upp angående annorlundaskap. Det menas att det inte går att generalisera att ett annorlundaskap appliceras på det som redan kommer genom att vara adopterad.

P2: Såväl homo- som heterosexuella människor kan hantera en eventuell känsla av att vara annorlunda på olika sätt. Olika individer använder olika strategier för att hantera denna känsla och en eventuell faktisk annorlunda behandling från omgivningens sida. (HOMO)

Detta argument visar att alla människor har möjlighet att handskas med att vara annorlunda i ett samhälle och att alla människor använder olika strategier för att handskas med denna känsla av annorlundaskap. Det finns många diskussioner angående annorlundaskap i texterna, som visar på att det inte finns belägg för att annorlundaskap skulle leda till något negativt, där det är samhällets kategoriseringar som skapar en tanke om att det är lättare att vara heterosexuell än homosexuell, då homosexualitet medför en tanke om att det är svårare att skapa sig ett bra liv.

Det finns en tanke om att homosexuella är särskilt rustade för att handskas med ett annorlundaskap genom sin avvikande sexualitet. Det förs en diskussion i remissvaren angående föräldrarnas förmåga till att hantera barnets uppväxt, samtliga menar att alla föräldrar behöver kunna hantera sitt barns känsla av att vara annorlunda. Hos de remissinstanser som är positiva till lagförslaget finns en tanke om att homosexuella ses som särskilt lämpade att handskas med

adopterades speciella behov, goda föräldrar inte borde likställas med heterosexualitet, då homosexuella par kan ge lika gott eller bättre stöd för ett barn som upplever sig vara annorlunda. Vi har även uppmärksammat ett flertal motargument till detta, där bland annat vi kan se att Socialstyrelsen inte ser annorlundaskap som något positivt och givande.

C2: Socialstyrelsen anser dock att kärleksfulla föräldrar och deras goda relationer till barnet inte kan tas för givet som en kompensation för upplevelse av annorlundaskap och otrygghet som barn och ungdomar gett uttryck för och som redovisas för i betänkandet. (Socialstyrelsen)

Detta visar på att även om föräldrar har god relation till barnet borde inte barnet bli utsatt av ett annorlundaskap som kommer på grund av homosexualitet. Det finns en tanke om att det finns ett annorlundaskap som adopterade barn upplever samt en känsla av att vara oönskad och en otrygghet i uppväxten. Dock finns tydliga motargument till detta i texterna som visar på hur viktigt adoption är för en familj som inte kan skaffa barn på annat vis, där innefattas framförallt homosexuella män. Barnet blir inte en sista utväg utan är efterlängtat och önskat under en längre tid av homosexuella. Därmed brister många argument vi uppmärksammat i remissvaren då barnet är minst lika önskvärt av en homosexuell familj som en heterosexuell.

## 6.2.2 Analys av annorlundaskap med hjälp av teori

Tes: Annorlundaskap i homosexuella familjer är inte negativt för barnet.

Vad vi kan utläsa från samtliga argument som är negativa till lagförslaget är att de utgår från att homosexualitet är riskabelt och upprätthåller därmed en tanke om att vara annorlunda, alltså att gå ifrån normen inte är lika accepterat. Genom en presentation av homosexualitet som att det är annorlunda bibehålls tanken om den heterosexuella matrisen, då argumenten i remissvaren som är negativa till lagförslaget visar på att de upprätthåller och skapar könsnormer som människor i samhället ska förhålla sig till vilket även Butler (1997) menar. Det medför en tanke om att avvikande från könsnormer inte är socialt accepterat och att föräldrarna inte ingår i heteronormativiteten. Barnet påverkas negativt på ett sätt som gör att barnet känner sig annorlunda. Därmed finns tanken att homosexuella inte bör få adoptera för att det kommer att påverka barnet i en negativ riktning.



Det finns även en tanke i vissa argument som är negativa, att homosexualitet är problematiskt och att det i sig är att vara annorlunda. Här utgår argumenten från att heterosexualitet är vad som är normalt i samhället. Utifrån Butler (2006) visar detta på att argumenten upprätthåller heteronormativitet där heterosexualitet är den enda accepterade sexualiteten. Vi menar att det inte är konstigt att många utgår från detta tankesätt, men att det är viktigt att hålla isär vad som är skapat av samhället genom den rådande diskursen, om i detta fall heteronormativitet och hur människor faktiskt agerar. Till följd av tanken om att homosexualitet är problematiskt kommer även detta att påverka människor som väljer att leva i andra familjekonstellationer än vad som anses vara normalt. Det är underförstått att det ytterligare annorlundaskap som presenteras i argument C1 (se s. 30) syftar till att det är annorlunda att vara homosexuell, vilket också är en produkt av samhällets heteronormativitet som Butler beskriver (2006). Heteronormativitet kan vi se är skapat med hjälp av performativiteten, eftersom det även är något som inte är uttryckt som rätt eller fel, utan det finns en tanke om hur människor bör agera. Vi kan även se att samhället har förändrats genom processer som Butler (2005, s. 14f) beskriver, vilket gör att det som skrevs i remissvaren inte alltid speglar hur samhället ser ut idag, vilket vi kan se genom en större öppenhet till vad som är annorlunda, vilket tidigare var homosexuella föräldrar. Annorlundaskap påverkas av människors agerande och åsikter vilket är vad begreppet performativitet menar på enligt Butler (2005).

Vidare kan vi även se hur vissa remissvar som var mot lagförslaget performativt har medfört en tanke om att annan etnicitet än svensk är problematisk. De remissvar som menar detta upprätthåller en negativ syn på de adopterades mående genom att placera dem i ett fack med problem och annorlundaskap. Vi menar då att en öppenhet till internationell adoption hade skapat en förändring genom en performativ utveckling, som enligt Butler (2005) kommer genom sociala handlingar och processer där tankar och normer upprätthålls.

Vad vi kan se utifrån de argument som är positiva till lagförslaget är att dessa mer sällan utgår från den heterosexuella matrisen. Däremot finns det fortfarande en uppfattning om att homosexualitet är annorlunda vilket kommer genom heteronormativiteten i samhället. Däremot argumenteras det för att detta annorlundaskap kan vara något positivt. Trots den positiva tanken om homosexualitet kan vi ändå se hur remissinstanserna upprätthåller föreställningar som finns angående maskulinitet och femininitet. Vi utläser att remissvaren inte helt går emot den heterosexuella matrisen, men är positivt inställda till en samhällsförändring som måste börja med en ny inkluderande lag. De utgår från en heterosexuell norm där det är annorlunda att vara

homosexuell, men att det inte behöver vara negativt att vara annorlunda. Flertalet argument som vi funnit i texterna visar på en tanke att män inte behöver agera utifrån det typiskt manliga och kvinnor inte från det typiskt kvinnliga. Heterosexualitet beskrivs inte som tvingande, vilket det gör i Butlers (2006) teori om heteronormativitet, därmed går argument P2 (se s. 31) emot att det skulle vara problematiskt att vara annorlunda. Föreställningen om att annorlundaskap kopplat till homosexualitet skulle medföra negativa effekter hos barnet bestrids då att vara annorlunda ses som något positivt. Därmed kan vi fortfarande se tendenser till att den heterosexuella matrisen lever kvar även i de argument som ställer sig positiva till tesen, men att detta inte ska påverka homosexuellt föräldraskap.

Den tanke som finns angående att homosexualitet hos föräldrarna skulle medföra ytterligare ett annorlundaskap hos barnen i de remissvar som är negativa. Dock beskrivs denna syn som felaktig hos de remissinstanser som är positiva till en förändring i lagen. Vi kan se argument P2 (se s. 31) där de samhälleliga skapade normer om man och kvinna motsägs och därmed utgår det från ett förändrande förhållningssätt hos allmänheten. Utifrån Butlers (2005) begrepp performativitet kan vi då se att dessa argument påverkar oss i en riktning som gör att könsstereotyper bryts ned. Däremot kan vi utifrån performativitet se att argumenten inte går emot tänket att heterosexualitet är norm, utan konkurrerar istället tanken om att vi ska fortsätta se homosexualitet som problematiskt och att vara annorlunda.

## 6.3 Samhällets acceptans

Något som diskuterats mycket i remissvaren är hur accepterat homosexualitet är i samhället. Vi har lagt märke till att negativa samt positiva argument om detta lyfts fram till varför lagförslaget borde eller inte borde gå igenom.

### 6.3.1 Argumentationsanalys av samhällets acceptans

Tes: För att homosexualitet ska bli accepterat i samhället krävs att homosexuella får likvärdiga rättigheter som heterosexuella angående adoption.

C1: Om vi först betraktar situationen ur en fysiologisk vinkel, kan vi konstatera, att den vanligast förekommande formen för samlevnad är den mellan kvinna och man och denna levnadsform framstår fortfarande som den mest accepterade formen för samlevnad.  
(Barnens Vänner)

Detta argument menar att utifrån en fysiologisk synvinkel är det vanligast att man och kvinna är den vanligaste mest accepterade formen för samlevnad i vårt samhälle. Argumentet visar att samhället är uppbyggt efter heterosexuella och att homosexualitet inte är socialt accepterat, vilket gör att både vuxna och barn får lida av medmänniskor i samhällets personliga värderingar. Det finns en genomgående tanke om att barn behöver ha förebilder av båda könen i samtliga remissvar, men det finns en skillnad i hur olika remissvar tänker att dessa förebilder kan finnas.

P1: Att barn behöver ha nära och goda förebilder bland män och kvinnor torde vara ostridigt. Det finns dock inte någonting som säger att detta behov måste tillgodoses enbart av dem som är barnets rättsliga föräldrar. Presumptiva adoptivföräldrars - ensamstående såväl som par - möjlighet att uppfylla berättigade krav på att kunna uppvisa ett socialt nätverk som kan tillgodose detta behov är däremot en sak som måste utredas i den enskilda prövningssituationen. (HOMO)

Detta argument beskriver att homosexualitet än inte är accepterat i dagens samhälle men att föräldrarnas kön inte spelar stor roll i barnets uppväxt. Vi kan se här hur remissinstansen visar på att förebilder kan finnas även utanför den närmaste familjen. I diskussionen framkommer även att barn behöver förebilder av båda könen, men att homosexuella kommer genomgå samma typ av prövning innan de får medgivande till att bli adoptivföräldrar, vilket innebär att ett gott socialt nätverk måste finnas för att föräldrarna ska få adoptera. Till följd av vad som presenteras i argumentet kommer det i en utredning även visas på om det finns en acceptans i det närmaste nätverket som i sin tur kan påverka barnets uppväxt positivt.

Vi har även sett tendenser till att många remissinstanser menar att homosexualitet är problematiskt och påverkar adoptivbarn negativt, där remissinstanserna trycker på att homosexualitet än inte är accepterat i samhället. Ett exempel på detta synsätt presenteras med nedanstående citat.

C2: Även om vi i vårt land anser oss vara liberala i förhållande till homosexuella parbildningar, torde det dock fortfarande förhålla sig så, att flertalet invånare i vårt land alltså betraktar kärnfamiljen som en som utgörs av en kvinna och en man och att den liberala inställningen mer är frukterna av en stark opinionsbildning än en allmän övertygelse. (Barnens Vänner)

Denna typ av argument visar på att människor i samhället väljer att bemöta homosexualitet med en tanke om att det är problematiskt och beskriver att samhället har långt kvar att gå innan homosexuella adoptioner bör legaliseras då relationen mellan man och kvinna är den som utgör kärnfamiljen. Argumentet menar även att andra relationer än heterosexuella inte är accepterat av allmänheten. I remissvaren finns fler argument som stödjer detta, vilka visar på att det krävs en öppenhet innan lagen bör gå igenom, att det krävs en förändring i samhället först och sedan en förändring i lagen och inte tvärtom.

P2: Det finns också ett resonemang från Adopterade Etiopiers Förening som antyder att adoptivbarn gynnas av en lagstiftning som inte problematiserar en minoritet (homosexuella). Det sänder ett normativt budskap om allas lika värde, vilket inte minst gynnar dem med annorlunda ursprung. (RFSL)

Genom tanken om att en förändring behöver ske i olika delar av samhället, som flertalet remissinstanser antyder i sina argument, blir tanken om att inte acceptera samkönade par som föräldrar motsägelsefullt då en förändring kommer genom en acceptans genom en förändrad lag. Även argument P2 visar på hur acceptans i samhället gynnar alla människors lika värde, att en inkluderande lagstiftning är viktigt för att samhället ska acceptera alla som känner sig annorlunda på grund av sitt ursprung. Det finns en genomgående tanke om att samhället går mot att bli mer och mer accepterande, men det råder skillnader angående hur vi ska bli mer accepterande och inkluderande. Vissa (de som är negativa till lagförslaget) menar på att samhället först behöver förändras innan en lagändring om adoption bör genomföras och andra (de som är positiva till lagförslaget) menar på att till följd av en lagändring kommer en samhällsförändring som bidrar till större acceptans.

### **6.3.2 Analys av samhällets acceptans med hjälp av teori**

Tes: För att homosexualitet ska bli accepterat i samhället krävs att homosexuella får likvärdiga rättigheter som heterosexuella angående adoption.

Vid en analys av de argument som inte håller med tesen om samhällets acceptans, kan vi se att dessa tydligt utgår från en tanke om manligt och kvinnligt samt en heteronormativ diskurs i samhället. Till exempel kan vi se argument C1 och C2 (se s. 34 respektive s. 35) som accepterar att samhället bör fortsätta ingå i den heterosexuella matrisen. Det finns tydliga heteronormativa tankar som enligt Butler (2006) innebär att män ska agera som en man och kvinna som en

kvinnor. Det finns en tydlig ståndpunkt om att kärnfamiljen utgörs av en kvinna och en man vilket visar på ett förtryck för de i samhället som väljer att identifiera sig med ett alternativt kön.

Argument C2 (se s. 35) visar på att samhället än inte är redo för en lagstiftning som inkluderar homosexuella. Detta visar på en heterosexism då argumentet väljer att upprätthålla genusnormer där man och kvinna är den ända accepterade formen av samlevnad som Butler (2007) presenterar, vilket även kommer att spegla den icke-acceptans som kan uppmärksammas av privatpersoner i samhället. Vår tolkning av detta är att det hos många organisationer inte finns en tanke om att den heterosexuella matrisen är det genussystem som vi bör utgå från och som är det enda rätta. Remissinstanserna är inte negativa till homosexualitet, men har ett förhållningssätt som är uteslutande för homosexuella, vilket leder till att heterosexism upprätthålls genom att genussystemet i den heterosexuella matrisen inte ifrågasätts.

Om vi istället studerar de argument som ställer sig positiva till lagförslaget, och därmed menar på att samkönade par bör få adoptera trots att homosexualitet inte är helt accepterat i samhället än, ser vi andra tendenser i remissvaren. Det finns en genomgående positiv tanke till alternativa familjebildningar, där den heterosexuella matrisen inte betraktas som något som är allmänt tvingande utan snarare som ett system som behöver genomgå en förändring. Däremot kan vi utläsa i argumenten att samtliga förhåller sig till Butlers (2007, s. 129) förklaring om att kvinnor är kvinnliga och män är manliga och därmed ett genussystem som innefattas i den heterosexuella matrisen. De positiva argumenten visar på att manliga och kvinnliga förebilder är viktigt för ett barn, men att detta inte behöver komma från föräldrarna utan likväl kan finnas i omgivningen. Detta medför en tanke om att en man inte kan utgå från kvinnliga könsnormer eller tvärtom. Här motsägs alltså inte genussystemet helt, vilket vi menar har en grund i hur inpräntat detta system är hos både organisationerna och privatpersoner. Vi kan se hur denna tanke kan förändras med tiden genom en performativ förändring, vilket även styrks genom att vi lever i ett ständigt föränderligt samhälle.

Vi går mot en större acceptans angående homosexualitet, men frågan vi ställer oss blir hur en förändring ska kunna ske på en samhällelig nivå utan att en lagändring genomförs. Genom argument P2 (se s. 36) framkommer det att adopterade menar att de skulle gynnas av en lagstiftning som inte problematiserar minoriteter. Detta tyder på att en performativ förändring krävs för att förändra tanken om att homosexualitet eller annan minoritet medför något

problematiskt, vilket enligt Butler (2005) kommer med tiden. Att undvika att problematisera homosexualitet leder till större inkludering samt en förståelse för att den heterosexuella matrisen inte är enda utgångspunkten för att förklara sexualitet och kön/genus, där det finns alternativa sexualiteter till heterosexuell och andra kön än man och kvinna som har sitt tillhörande genus (Butler 2006, s. 93).

## 6.4 Föräldraförmåga

Föräldraförmåga är också ett övergripande tema som tagits upp i remissvaren. Med föräldraförmåga menar vi det som tagits upp i remissvaren och som syftar till föräldrars kapacitet att ge barn en god uppväxt, bra omgivning och miljö, utvecklingsförmåga samt medverka till en fördelaktig identitetsprocess.

### 6.4.1 Argumentationsanalys av föräldraförmåga

Tes: Homosexuellas föräldraförmåga skiljer sig inte åt från heterosexuellas

P1: Det föreligger heller inga skillnader mellan homosexuella och heterosexuella föräldrars förmåga att erbjuda barn en god omsorg och omvårdnad och i övrigt gynnsamma uppväxtvillkor. (RFSU)

Detta argument är ett pro-argument som stödjer tesen och som belyser, likt många andra, argument i remissvaren som också är positiva till lagförslaget att det inte finns en skillnad i homosexuellas föräldraförmåga i jämförelse med heterosexuellas föräldraförmåga. Ett annat argument som vi har valt ut och som också stödjer tesen lyder följande:

P2: Ingenting har framkommit som ger skäl att misstänka att homosexuella pars möjligheter att erbjuda en god uppväxtmiljö i detta avseende skulle skilja sig från andra familjers. (HOMO)

Detta argument har vi valt ut från ett av remissvaren som bemöter olika kritikers argument till varför lagförslaget inte borde träda i kraft. Det kritiska argumentet som P2 argumentet bemöter är att "Barn skall ha en mamma och en pappa.". P2 visar alltså att det inte finns några anledningar till att homosexuellas föräldraförmåga skulle vara sämre än heterosexuellas föräldraförmåga efter vad kommittén har kommit fram till i sin undersökning. Generellt menar många remissvar som är positiva till lagförslaget att homosexuella par kan ge lika god omsorg

och ta hand om ett barn på samma sätt som ett heterosexuellt par kan. De menar också att miljön och kärleken som finns i familjen är det viktigaste vid ett barns uppväxt och inte föräldrarnas könstillhörighet.

C1: FSR tror inte att homosexuella föräldrar har sämre förmåga än heterosexuella att se till barnets bästa, att ge barnet god omsorg och en kärleksfull miljö, men samhällets attityd gör att tiden ännu inte är mogen för ett ställningstagande som ger homosexuella samma möjlighet avseende adoptioner som heterosexuella. (FSR)

Detta argument är till viss del enig med tesen alltså att homosexuellas föräldraförmåga inte skiljer sig åt från heterosexuellas föräldraförmåga. Argumentet tar däremot upp samhällets attityd som en negativ faktor till varför homosexuella par inte ska få adoptera på samma sätt som heterosexuella par. Många remissvar som är negativa till att homosexuella ska få adoptera antyder till eller har ”samhällets attityd” som ett argument till varför lagförslaget inte borde träda i kraft. I remissvaren står det exempelvis ”anser vi inte tiden vara mogen” och ”dröjer det ytterligare ett antal år innan denna form av familjebildning av flertalet inte längre betraktas med misstro”. Många av de remissvar som är negativa till homosexuellt föräldraskap har också argumentet att barnet bör ha två föräldrar av olika kön, alltså en mamma och en pappa. Det står exempel i remissvaren att ”Ett föräldralöst barn skall i första hand ges en ny mamma och pappa”, ”De har istället rätt att få starta om i sitt nya hemland med föräldrar av olika kön, med en mamma och en pappa.” och ”Frågan är snarare vilken betydelse det har för ett barn att adopteras av två personer av samma kön.”.

#### 6.4.2 Analys av föräldraförmåga med hjälp av teori

##### Tes: Homosexuellas föräldraförmåga skiljer sig inte åt från heterosexuellas

Utifrån Judith Butlers genusteori (2007) går det att se på P1 (se s. 38) argumentet utifrån den heterosexuella matrisen. Trots att P1 argumentet belyser att det inte existerar skillnader gällande föräldraförmåga hos homo- och heterosexuella föräldrar, så framhålls ändå orden ”homosexuella” och ”heterosexuella” vilket visar på en språklig skillnad. Detta kan utifrån Butlers (2007) teori ses som ett upprätthållande och åtskiljgörande av sexuella läggningar vilket begränsar möjliga sexuella läggningar och kan ses som ett diskriminerande av andra föräldrars förmåga. Argument P2 (se s. 38) lämnar däremot ett mer öppet perspektiv åt läsaren genom att formulera sig med ”skilja sig från andra familjers” istället för exempelvis skriva ”skilja sig från heterosexuella familjers”. Det går även att se på argument P1 och P2 som att de går emot

heteronormativiteten eftersom deras avsikt är att inkludera homosexualitet som en ”vanlig” och accepterad sexualitet. Detta utmanar den heterosexuella matrisen eftersom det går emot en norm om att heterosexuallitet är det enda rätta i samhället (Butler 1997).

Argument C1 (se s. 39) anser vi enligt Butlers (2006) teori upprätthåller en heteronormativitet. Genom att argumentet framhåller samhällets attityd som ”ännu inte mogen” visar det tydligt på att argumentet utgår från att heterosexuallitet är det som är normen och den vanligaste sexuella läggningen i samhället. Utifrån Butler (2007) menar vi också på att författaren för remissvaret antingen medvetet eller omedvetet upprätthåller den heterosexuella matrisen genom sättet att skriva och uttrycka sig på. Författaren till argumentet gör skillnad på homosexuella och heterosexuella dels med att skriva begreppen men även genom att påvisa att homosexuella inte har likadana möjligheter gällande adoptioner som heterosexuella har. Detta sätt att uttrycka sig på har utgångspunkten i vad som är diskursen i samhället och bevarar därmed heterosexuallitet som det som anses vara det ”normala”.

Att många remissvar även framhåller att ett barn bör ha föräldrar av olika kön alltså en man och en kvinna är också ett sätt som visar på ett upprätthållande och skapande av genus/kön (Butler 2007). Dessa argument utgår från den heterosexuella matrisen genom att de inte försöker bidra till att homosexualitet accepteras utan endast utgår från heteronormativitet. Det visar även på hur performativitet kan se ut då den pågående processen syns genom att remissinstanserna återskapar och håller fast vid de heterosexuella könstillhörigheterna när de använder sig av begrepp som man och kvinna vilket Butler (2005) beskriver. Att begränsa sig genom att uttrycka att ett barn bör ha en mamma och en pappa visar också på heterosexism vilket är ett uteslutande av andra möjliga könstillhörigheter (Butler 2007). Detta menar vi utifrån Butler resulterar i diskriminering för människor som inte kategoriserar sig som kvinna, man eller inte anser sig ha en könstillhörighet alls. En sådan diskriminering kan även drabba de barn som har föräldrar av samma kön eftersom det enligt argumentet inte är accepterade.

## 7. Diskussion

Vårt syfte med studien var att undersöka argument i remissvaren gällande rätten för homosexuella par att adoptera samt att tolka dessa med hjälp av Judith Butlers genusteori. En frågeställning vi hade var att ta fram de argument som fanns för och mot att samkönade par ska få adoptera. Vi fann ungefär lika mycket för- som motargument. Något vi uppmärksammade



var att både för- samt motargumenten använder ungefär samma skäl till att antingen stödja eller gå mot lagförslaget. Barnets bästa, föräldraförmåga, annorlundaskap och samhällets acceptans är exempel på sådana skäl som används i argumenten. Ett exempel som kan ses både som stödjande samt motsägande till lagförslaget är principen om barnets bästa då remissvaren antingen menar att barnets bästa är att adopteras eller att inte adopteras av homosexuella föräldrar. Vi fann även att de argument i remissvaren som var positiva till lagförslaget vägde tyngre än de som var negativa, då de oftare var underbyggda med argument från övriga källor. Trots den negativa inställningen som många visar, är adoption för homosexuella idag lagligt, vilket innebär att den fakta som presenterats i kommitténs yttrande samt i de remissvar som är positiva till betänkandet väger tyngre än de som har negativa argument. Detta tänker vi kan bero på att de negativa argumenten som finns oftast inte styrks med hjälp av forskning, utan är bara åsikter som organisationer har utifrån samhällets normer.

Övriga två frågeställningar handlade om hur Judith Butlers genusteori kan relateras till argumenten. Det vi kom fram till var att samtliga argument som var negativa till lagförslaget på ett eller annat sätt utgår från genussystemet i den heterosexuella matrisen. Vi såg att många argument som var positiva till att homosexuella ska få adoptera försökte visa på en acceptans genom att beskriva varför homosexuellt föräldraskap kan vara till förmån för ett barn. Däremot menar vi att det har varit svårt för samtliga argument att presentera en bild där homosexualitet och heterosexualitet är lika accepterat i samhället. Detta beror på den negativa syn till homosexualitet och tanken om att man och kvinna utgör kärnfamiljen historiskt sett. Det krävs en stor ansträngning för att helt undvika att upprätthålla tankar om homosexualitet i förhållande till den heterosexuella matrisen. Vi ser en strävan hos de remissinstanser som är positiva till lagförslaget att påvisa en öppenhet och försöka påverka de heterosexuella normer som finns. Vi uppmärksammade en strävan till att visa på den felaktiga bilden av könsstereotyper, men däremot ingen tanke om hur samhället och organisationer borde agera för att undvika att upprätthålla dessa stereotyper.

I tidigare forskning har vi presenterat olika studier som visar på både en acceptans till homosexuella par som föräldrar, men även att detta skulle medföra något negativt för barnet. Det finns en tanke om att barn behöver förebilder av båda kön, vilket även är ett vanligt förekommande ämne i remissvaren. Vad vi kommit fram till är dock att det finns de som ser att förebilder kan komma utanför familjen vilket även är fallet i tidigare forskning. Det finns inte någon större förändring i hur olika grupper i samhället tänker angående förebilder från båda

kön. Vi tror att det är fler som är positiva till samkönade par som föräldrar idag, men det finns fortfarande negativa åsikter till detta. Vi menar att olika åsikter om samkönade par som föräldrar kommer att leva vidare länge, då vi ser tendenser till både acceptans och en negativ inställning till samkönade par som föräldrar i vårt resultat och tidigare forskning.

Genom vår studie har vi upptäckt att nya forskningsfrågor skulle bli intressanta att studera och vidareutveckla. Ett exempel på en sådan fråga skulle kunna vara hur de undersökta organisationernas attityder gentemot homosexuella personer ser ut i dagens samhälle. Vi har som presenterat analyserat remissvaren som skrevs år 2001 vilket idag är 17 år sedan. Det har alltså gått en lång tid sedan de skrevs och samhällets attityder har troligtvis förändrats sedan dess. Utifrån vad den tidigare forskningen visar har attityderna kring homosexuella adoptioner förändrats i en positiv riktning. I ett avsnitt från den tidigare forskningen från 2016 som presenterats framkommer exempelvis att Sverige var ett av 28 länder som visade på störst öppenhet kring homosexuella adoptioner. Resultatet av vår studie är ifrån lagförslaget som togs fram år 2001, alltså tidigare än denna forskning gjorts och visar enligt oss därför på att en större öppenhet finns idag i Sverige. Detta då flertalet remissyttranden var negativa till att homosexuella bör få adoptera. Ytterligare ett resultat som den tidigare forskningen synliggör är att Sverige enligt en undersökning från 2014 hade högst acceptans gällande föräldraförmågan hos homosexuella par. Detta menar vi tyder på att utvecklingen åtminstone behåller de positiva attityderna.

Det skulle även vara intressant att undersöka hur adoptionsorganisationerna anpassade sig efter att lagförslaget införlivades då vårt resultat visar på att alla adoptionsorganisationer var negativa till lagförslaget. Ytterligare en spännande aspekt att undersöka är hur homosexuella uppfattar bemötandet från olika organisationer vid en adoptionsprocess, då vi utifrån resultatet och analysen sett föreställningar om att homosexuella som föräldrar medför negativa konsekvenser för barnet.

Vi menar att det är betydelsefullt att attityderna och acceptansen kring homosexuella familjebildningar har förändrats idag, till ett mer inkluderande förhållningssätt eftersom det numera är tillåtet för homosexuella att adoptera. Det är enligt oss viktigt att socialarbetare har en öppen syn och respekterar samt bemöter alla människor lika.

## 8. Källförteckning

Barnkonvention (2018)

[<https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten> Hämtat: 2018-05-21.]

Boréus, Kristina (2015) *Texter i vardag och samhälle. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) Handbok i kvalitativa metoder.* Stockholm: Liber

Boréus, Kristina & Göran Bergström (2012a) *Analys av metaforer, grammatik och ordval. I: Göran Bergström & Kristina Boréus (red.) Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys.* Lund: Studentlitteratur

Boréus, Kristina & Göran Bergström (2012b) *Argumentationsanalys. I: Göran Bergström & Kristina Boréus (red.) Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys.* Lund: Studentlitteratur

Brooks, Devon, & Sheryl Goldberg (2001) *Gay and lesbian adoptive and foster care placements: Can they meet the needs of waiting children? Social Work. 46 (2): 147–157*

Bryman, Alan (2008) *Samhällsvetenskapliga metoder.* Stockholm: Liber

Butler, Judith (1997) *The psychic life of power, theories in subjection.* Stanford, California: Stanford University Press

Butler, Judith (2005) *Könet brinner!* Stockholm : Natur och kultur

Butler, Judith (2006) *Genus ogjort: Kropp, begär och möjlig existens.* Stockholm: Nordstedts Akademiska Förlag

Butler, Judith (2007) *Genustrubbel: Feminism och identitetens subversion.* Göteborg: Daidalos

Cederblad, Marianne, Börje Höök, Malin Irhammar & Ann-Mari Mercke (1999) *Mental Health in International Adoptees as Teenagers and Young Adults. An Epidemiological Study. Journal of Child Psychology and Psychiatry, 40 (8): 1239-1248*

Cocker, Christine & Helen Cosis Brown (2010) *Sex, sexuality and relationships: Developing confidence and discernment when assessing lesbian and gay prospective adopters. Adoption & Fostering. 34 (1): 20-32*

Cviklová, Lucie (2012) *Advancement of human rights standards for LGBT people through the perspective of international human rights law. Journal of comparative research in anthropology and sociology. 3 (2): 45–60*

Gates, Gary J (2015) *Marriage and Family: LGBT Individuals and Same-Sex Couples. Future of Children. 25 (2): 67-87*

Gustavson, Malena & Irina Schmitt (2011) *Culturally queer, silenced in school? Children with LGBTQ parents, and the everyday politics of/in community and school. Lambda Nordica. Tidskrift för homo/lesbisk/bi/transforskning. 16 (2-3): 159-187*

Hall, Sandra J. (2010) Gauging the Gatekeepers: How do Adoption Workers Assess the Suitability of Gay, Lesbian, or Bisexual Prospective Parents? *Journal of GLBT Family Studies*. 6 (3): 265–293

Jennings, Sarah, Laura Mellish, Fiona Tasker, Michael Lamb & Susan Golombok (2014) Why Adoption? Gay, Lesbian, and Heterosexual Adoptive Parents' Reproductive Experiences and Reasons for Adoption. *Adoption Quarterly*. 17 (3): 205–226

Kite, Mary E. & Kinsey Blue Bryant-Lees (2016) Historical and Contemporary Attitudes Toward Homosexuality. *Teaching of Psychology*. 43(2): 164-170

Miller, Benjamin Graham, Stephanie Kors & Jenny Macfie (2017) No differences? Meta-analytic comparisons of psychological adjustment in children of gay fathers and heterosexual parents. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*. 4 (1): 14–22

Montero, Darrel (2014) Attitudes Toward Same-Gender Adoption and Parenting: An Analysis of Surveys from 16 Countries. *Advances in Social Work*. 15 (2): 444-459

Motion 2017/18:449. *Adoptioner för samkönade par*. Riksdagsmotion av Robert Hannah (L)

Myndigheten för Familjerätt och Föräldraskapsstöd (2018a) Ansökan till utlandet. [<http://www.mfof.se/sv/internationella-adoptioner/att-adoptera/adoptionsprocessen/ansokan/>. Hämtat 2018:05-17.]

Myndigheten för Familjerätt och Föräldraskapsstöd (2018b) Medgivande från Kommunen [<http://www.mfof.se/sv/internationella-adoptioner/att-adoptera/medgivande/>. Hämtat 2018:05-17.]

Patterson, Charlotte J. (1994) Lesbian and Gay Families. *Current Directions in Psychological Science*. 3 (2): 62-64

Regeringskansliet (2011) *FN:s konventioner om Mänskliga rättigheter*. [<http://www.regeringen.se/contentassets/d6d5653029e14e338a4b86f5f4b34c6b/fns-konventioner-om-manskliga-rattigheter>. Hämtat: 2018-03-16.]

Regeringskansliet (2015) *Ny lagstiftning om partnerskap och adoption - ett exempel ur verkligheten*. [<http://www.regeringen.se/sa-styrs-sverige/lagstiftningsprocessen/ett-exempel-ur-verkligheten/>. Hämtat: 2018-03-16]

Ross, Lori E, Rachel Epstein, Scott Anderson & Allison Eady (2009) Policy, Practice, and Personal Narratives: Experiences of LGBTQ People with Adoption in Ontario, Canada. *Adoption Quarterly*. 12 (3-4): 272–293

SFS 2008:567. *Diskrimineringslag*

SFS 1949:381. *Föräldrabalk*

Shilo Guy, Orna Cohen & Belle Gavriel-Fried (2016) Do same-sex relationships count as family? The effects of personal characteristics, values, and contact on social workers' definitions of same-sex relationships. *Journal of Social Work*. 16 (6): 688-707

Socialstyrelsen (2012) *Dokumentation av barnets bästa inom socialtjänsten*  
[<https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/18734/2012-6-16.pdf>.  
Hämtat 2018:08-03]

SOU 2001:10. *Barn i homosexuella familjer*. Betänkande av Kommittén om barn i homosexuella familjer

Spivey, Christina A (2006) Adoption by Same-Sex Couples: The Relationship Between Adoption Worker and Social Work Student Sex-Role Beliefs and Attitudes. *Journal of GLBT Family Studies*. 2 (2): 29-56

Statistiska Centralbyrån (2017a) *Adopterade barn och unga 0-21 år efter kön, ålder och födelseland. År 2000-2016*.  
[[http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START\\_LE\\_LE0102\\_LE0102I/BarnAdoption/?rxid=72eff5ad-981a-4aad-9526-bfd788d391aa](http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_LE_LE0102_LE0102I/BarnAdoption/?rxid=72eff5ad-981a-4aad-9526-bfd788d391aa). Hämtat: 2018-05-17]

Statistiska Centralbyrån (2017b) *Antal adoptioner av barn och unga 0-17 år efter kön och typ av adoption. År 2014-2016*.  
[[http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START\\_LE\\_LE0102\\_LE0102I/LE0102T27/table/tableViewLayout1/?rxid=72eff5ad-981a-4aad-9526-bfd788d391aa](http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_LE_LE0102_LE0102I/LE0102T27/table/tableViewLayout1/?rxid=72eff5ad-981a-4aad-9526-bfd788d391aa). Hämtat: 2018-05-17]

Svensson, Peter & Göran Ahrne (2015) Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I Ahrne, Göran & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber

Takács, Judit, Ivett Szalma & Tamás Bartus (2016) Social Attitudes Toward Adoption by Same-Sex Couples in Europe. *Arch Sex Behave*. 45 (7): 1787-1798

Vetenskapsrådet (u.å.) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. [<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>. Hämtat: 2018-05-17.]

Wardle, Lynn D., Travis Robertson, (2013) Adoption: Upside down and Sideways; Some Causes of and Remedies for Declining Domestic and International Adoptions. *Regent University Law Rev*. 26: 209- 270

# Bilagor

## Bilaga 1

### Referenser till remissvar

Adoptionscentrum (2001) *Remissvar: (SOU 2001:10) Barn i homosexuella familjer.*

Barnen framför allt - adoptioner (2001) *Remissvar: (SOU 2001:10) Barn i homosexuella familjer.*

Barnens vänner (2001) *Remissvar: (SOU 2001:10) Barn i homosexuella familjer.*

FSR - Familjerättssociomernas riksförening (2001) *Remissvar: (SOU 2001:10) Barn i homosexuella familjer.*

HOMO - Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning. (2001)  
*Remissvar: (SOU 2001:10) Barn i homosexuella familjer.*

RFSL - Riksförbundet för Sexuellt Likaberättigande (2001) *Remissvar: (SOU 2001:10) Barn i homosexuella familjer.*

RFSL-sociomerna (2001) *Remissvar: (SOU 2001:10) Barn i homosexuella familjer.*

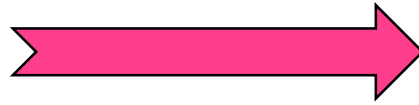
RFSU - Riksförbundet för Sexuell Upplysning (2001) *Remissvar: (SOU 2001:10) Barn i homosexuella familjer.*

Socialstyrelsen (2001) *Remissvar: (SOU 2001:10) Barn i homosexuella familjer.*

## Bilaga 2

Teman till analysen.

Vuxenperspektiv



Barnperspektiv

Barnets bästa

Biologisk anknytning



Annorlundaskap

Annorlundaskap

Kvinnlig och manlig förebild



Samhällets acceptans

Samhällets acceptans

Föräldrar av samma kön



Föräldraförmåga

Föräldraförmåga

**Forskning**